

VESELÝ VÝLET

KRKONOŠE / 5

LÉTO 1994

Tentokrát jsem přátele výtvarníky pozval k návštěvě Sklenařovic. Z horské vsi na svazích Rýchor se nezachoval jediný obytný dům, ale předpokládal jsem, že zdejší motivy výtvarníky zaujmou. V létě údolí zarůstá kopřivami a buřeni, ale na jaře a na podzim je tu krásně. Po úzké silničce jsme z Mladých Buků dojeli až k odstavné ploše s velkou turistickou mapou nad osadou Bystřice. Cesta do Sklenařovic stoupá po levém břehu potoka od starého klenutého kamenného mostu. Na vodou obnažených místech je vidět, že bývala hrubě dlážděna. Přátelé jsou

pokračování na str. 2

**Z
D
A
R
M
A**

Z OBSAHU :
GALERIE A INFORMAČNÍ CENTRUM
HORNÍ MARŠOV
ŽACLĚŘ
JANSKÉ LÁZNĚ
HOSTINNÉ
MALÁ ÚPA
DOPORUČENÉ SLUŽBY
KRKONOŠSKÝ NÁRODNÍ PARK
FOTOGRAF BOHDAN HOLOMÍČEK
HOŘICE A DALŠÍ VÝLETY

strana
3
4 - 6
7
8 - 10
13
16 - 18
20, 21, 24, 25
22 - 23
26
27

nadšení. Prolézáme sklep někdejšího mlýna, sledujeme dráhu náhonu, vysoké kamenné zdi kolem potoka, nacházíme zarostlé jabloně uprostřed olšové mlaziny, nestačíme počítat kamenné základy někdejších chalup. Porovnáváme staré fotografie se skutečným obrazem a snažíme se určit jednotlivé chalupy, stodoly, hasičskou zbrojnici a obecnou školu. V dalším gruntu poznáváme propadlé stáje, tady asi byla kuchyň, kvetoucí narcisy připomínají někdejší zahrádku. Nad pozůstatky staveb se klenou vysoké stromy, přitom je to sotva 40 let, co byla ves zbořena. Železný oplůtek dává tušit, kde stávala boží muka. Teprve při podrobnější prohlídce vidíme, že jde o zbytky rozvaleného pomníku. Kousek níž obracíme do bláta zapadlý hlavní kámen pomníku, očísíme ho a čteme: "Julius Zieris Nr.32, Emil Zieris Nr.29, Vinzenz Zieris Nr.37, Johann Slawisch Nr.18, Rudolf Kneifel Nr.44, Josef Thamm Nr. 47, Josef Beránek Nr. 40, Augustin Seidel Nr. 13, Joh. Zieris - Rehon Vorwerk, Josef Fuckner Nr. 49, Josef Seidl Nr.13, Augustin Zieris Nr.37 a Rudolf Wimmer Nr. 5."

Vytesaná jména chlapů padlých v I. světové válce a čísla chalup, z kterých pocházeli, dokládají, že se tu více než 600 let rodili, žili a umírali lidé. Není to jen pomník padlých vojáků, ale i pomník zaniklé vesnice Sklenářovice, vesnice se 49 chalupami. V tom je historický význam tohoto otesaného kamene.

VESELY VÝLET

Vydavatel/redaktor: Miloslav a Pavel Klimešovi

Jazyková úprava: Věra Pokorná

Grafická úprava: Zdeněk Petira

Fotografie: Bohdan Holomíček

Ilustrace: Květa Krhánková, Zdeněk Petira, Stanislav Špelda, Oldřich Řeřicha

Plánky, mapa: Zdeněk Petira,

Tisk: Oldřich M. Šlégr, OFSET Úpice, tel. (0439) 933 171

Překlad do angličtiny: Iva Hanušová, Bernie Higgins, Kateřina Klimešová

Překlad do němčiny: Hans-J. Warsow

Překlad do polštiny: Andrzej Magala

Reklamní agenda: Pavel Klimeš (0439) 948 221

Uzávěrka tohoto vydání: 4. 5. 1994

Páté číslo sezonních novin Veselý výlet vychází pro oblast východních Krkonoš v celkovém nákladu 60.000 kusů výtisků, z toho 20.000 kusů v české a 40.000 kusů v německé verzi. České vydání je rozšířeno o 3.000 anglického a 3.000 polského resume.

Noviny rozšiřuje Informační centrum

Veselý výlet v Temném Dole v Horním Maršově tel. (0439) 948 298, dále je k dostání na veřejných parkovištích v Janských Lázních, Malé Úpě, Velké Úpě a Pecí pod Sněžkou, v cestovních a informačních kancelářích, ve vybraných prodejnách, pensíoněch, zařízeních Správy KRNP apod.

Veselý výlet je pro vás zdarma.

Máte-li zájem o zaslání zimního vydání Veselého výletu (1995) poštou domů, pošlete nám spolu s vaší adresou 30 Kč, jste-li z České republiky, a 150 Kč, jste-li cizinci, nebo si noviny objednejte osobně v Informačním centru Veselý výlet v Temném Dole.

Veselý výlet vyšel díky pochopení zastupitelstev měst a obcí Janské Lázně, Horní Maršov, Malá Úpa, Žacléf, Hostinné a Správy KRNP ve Vrchlabí.

**Veselý výlet
Temný Důl 46
542 26 Horní Maršov 204
tel. (0439) 948 298, fax 948 221**

Před více než desíti lety, po dlouhé a úmorné pouti mezi kavkazskými štíty a ledovci, po kamenitých svazích a hřebenech, jsme se svými druhy usedli okolo ohně a ukončili namáhavou a nebezpečnou túru se slovy: "To byl ale veselý výlet!". Poněkud trpké rčení veselý výlet nás pak provázelo nejen na dalších cestách za dobrodružstvím a exotikou vzdálených velehor, krajů a měst, ale i doma při procházkách s rodinou, na obyčejných vandrech kousek za humna, nebo při návštěvách míst důvěrně známých. Ona průpověďka poprvé vyřčená na Kavkaze ztratila svou hořkou příchut a stala se znamením pro ryzí a neopakovatelný zážitek, pro navázání kontaktu, povýšila na označení cesty, která má pro poutníka smysl a přitom je i plná poesie.

LAPIDARIUM REMEDIUM

"Lapidarium! To je ono! Konečně mi vytanul na mysli odpovídající výraz" řekl mi brácha. Probíral se svým katalogem dochovaných a zaniklých kamenických děl východních Krkonoš a dlouho nevěděl co udělat pro zachování alespoň těch dosud nezničených. Úmysl zřídit v Temném Dole lapidarium se mi z počátku moc nezamlouval. Podíval jsem se do slovníku, jde-li skutečně o sbírku kamenných starožitností z výkopů a zaniklých staveb a vybavil si smutnou a bezútěšnou atmosféru lapidaria pod magistrálou, kterým jsem v Praze občas procházel z Florence Na poříčí. Ostatně už zanedlouho na to jsme se jeli podívat do Hostinného na torza tří křížů, které byly z Maršova odvezeny při stavbě nové silnice v roce 1980.

V Galerii antického umění jsme navštívili historičku Magdu Čtvrtníkovou. Náš nový záměr ji moc nenadchl. Vysvětlila nám, že jedno lapidarium má pod oknem v klášterním dvoře, kam se svázela boží muka a další kamenné památky s tím, že o ně bude na novém místě dobře postaráno. Zničené pomníky vytržené z původních míst a doby se tam povalují dodnes. Pro minulý režim a lidi, kteří se tím zabývali to byla jen záminka, jak alibisticky likvidovat především církevní památky. Uvědomili jsme si, že má-li v Temném Dole vyrůst lapidarium, tak by to mělo být jakási ozdravná lapidarium, které by naopak pomáhalo kamenům vrátit se na původní místo v původní slávě a lesku. Proto jsme za podpory památkářů a obecního úřadu založili lapidarium remedium, jehož návštěvník se nejen dozví odkud kamen pochází, jeho historii, současný stav, ale i jak s ním bude dále nakládáno, co je potřeba k záchraně památky a jak může sám pomoci.

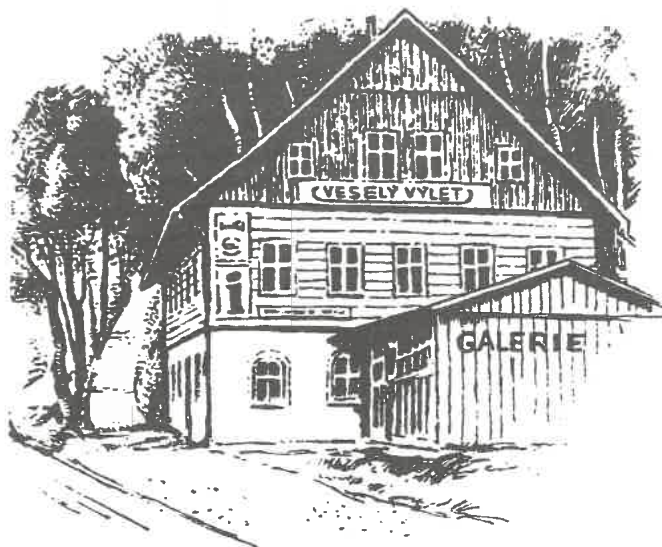
Prvním objektem lapidaria remedia je v úvodu zmiňovaný náhrobek padlých ve Sklenářovicích. Jeho hlavní desku už můžete vidět. Náš přítel kameník Paulo Mauro především stanovil postup prací. Nejdříve je nutné sesbírat všechny části pomníku, pískovec vyčistit, vyspravit navětralý povrch hlavní desky, dosekát místy poškozený text, přilepit odložené části kamene a všechny části pomníku zhotovit. Nakonec zbyde impregnace a natěrování kamene. Náklady na obnovu pomníku odhaduje na 25 tisíc Kč včetně úprav základu a okolí. Na opravu můžete přispět v Galerii Veselý výlet. Jmenný seznam dárců vyse připevňujeme před vydanými prostředky bude součástí veřejně přístupného katalogu lapidaria remedia. Pomník bude restaurován po částech, první prostředky budou vynaloženy na obnovu hlavní desky.

Vloni na podzim jsme otevřeli galerii a informační centrum Veselý výlet v Temném Dole. Historický dům, jehož celkovou opravu právě dokončujeme, stojí na přehledném místě u hlavní silnice mezi Horním Maršovem, Pecí pod Sněžkou a Malou Úpou. Chceme vám zde poskytovat služby a také nabídnout příjemné místo, kde se budete moci zastavit, potěšit se hezkými věcmi, popřípadě se dozvědět něco nového. Dům a zajímavé okolí nám dávají příležitost plně rozvinout naše představy a plány. V návaznosti na galerii postupně zřizujeme lapidarium remedium. Na jaře jsme dokončili rekultivaci zanedbaného pozemku a začínáme sem stěhovat vybrané poškozené kamenné památky. Přímo naproti galerii si můžete prohlédnout technické dílo - jez a náhon pro textilní továrnu. Možná tu spatříte pstruhy, krásného černého ptáka s bílou náprsenkou - skorce vodního a třeba i čápa černého, který sem v létě z Rýchor zalétá lovit. Začínají tu i dvě vycházkové trasy, na Starou Horu (str. 5) a naproti přes řeku do zapomenuté osady Honzův Potok.

Ze všeho, co vám v Temném Dole nabízíme, považujeme za nejdůležitější provozování galerie, které jsme věnovali celou plochu v moderní přístavbě. Neznamená pro nás jenom vystavování a prodej uměleckých předmětů, ale také kontakt a přátelství s jejich tvůrci a v neposlední řadě i občasná setkání s vámi návštěvníky. Není snadné, ani nutné, jmenovat všechny naše spolupracovníky a vystavovatele. Větší prostor pro svá díla mají naši nejbližší přátelé a spoluzakladatelé galerie a novin Veselý výlet Květa Krhánková (akvarely), Zdeněk Petira (akvarely a grafika) a Stanislav Špelda (linoryty a jiná grafika). Výrazné jsou olejomalby náhodských výtvarníků Venduly a Milana Henclových i obrazy s kombinovanou technikou od akademického malíře Milana Chabery.

Pouze v naší galerii si můžete prohlédnout pohromadě práce většiny významných krkonošských fotografů. Jistě znáte fotografie, knihy, kalendáře a pohlednice Zdenko Feyfara, Jiřího Havla a Jiřího Bruníka. Vedle snímků jmenovaných krkonošských klasiků nezaniknou fotografie Karla Hníka, Ctibora Kostíla a Břetislava Marka. Přehlídka prací fotografů z Krkonoš by nebyla úplná, kdybychom nemohli vystavit "fotografie života" Bohdana Holoméčka.

Autorská a užitá keramika pochází především z dílny Heleny Liškové a z ateliéru Mariz, který sdružuje nejméně 30 výtvarníků. Různorodost a hlavně nápaditost

dekorů převážně čtvrtlitrových hrnků vás určitě zaujme a pobaví.

V informačním centru se snažíme zajistit co nejširší spektrum informací o Krkonoších, poskytovaných službách a o možnostech, jak u nás trávit volný čas. Hostům, kteří k nám přijedou hledat ubytování dobře poradíme. Máme aktuální přehled o volné kapacitě vybraných bud, pensionů a hotelů ve východních Krkonoších. Za výběr cítíme morální zodpovědnost, proto velmi uvítáme vaši zpětnou kladnou i zápornou reakci na kvalitu služeb. K tomuto účelu slouží i návštěvní kniha galerie.

Snažíme se zajistit vám ubytování i na základě vašich telefonátů a dopisů, ale protože nejsme cestovní kancelář, zamlouvání noclehů s dlouhodobým předstihem (například na Silvestra) není naší hlavní činností.

Budeme rádi, když využijete našich služeb a vyměníte si své peníze u nás za srovnatelných podmínek vzhledem k ostatním směnárnám v údolí.

Zanedlouho budeme v horních podlažích nad informačním centrem provozovat kvalitní ubytování. Těšíme se na vaši návštěvu. V informacích a galerii vás obslouží paní Věra Kalábřová, slečny Monika J. Hoferová a Martina Němcová. Všechny hovoří dobře i německy.

INFORMACE - doporučení služeb, ubytování, programu
- mapy, průvodce, pohlednice

GALERIE - autorské práce, skutečně kvalitní dárky z Krkonoš
- obrazy, kresby, grafika, fotografie
- dobové snímky (možnost objednávky snímku konkrétního místa i lokality)
- keramika, sbírkové kameny, šperky a jiné

SMĚNARNA

Distribuce sezónních novin Veselý výlet (i starší vydání)
Denně 8.30 - 18.00 (v hlavní sezóně do 19.30)

Za průmyslovou architekturou

Ve druhém čísle Veselého výletu jsme se zmínili o významné osobnosti Prosperu Piette (1846-1928) a jeho papírně v Maršově I. Dotkli jsme se tak i tématu průmyslové architektury, kterému se v posledních letech dostává všeobecné pozornosti. V údolí horního toku Úpy se s téměř dřívě opomíjenými stavbami setkáte velice často. Již zmíněnou Pietteho továrnu u křižovatky silnic do Pece pod Sněžkou a na Hoffmannovy boudy můžeme rozhodně označit za skvost architektury jako takové. V okolní zástavbě nenajdete dům, aby měl tak silný architektonický výraz, jako dlouhá bílá, a v půlce zalomená, tovární budova postavená před více než sto lety. Vysokou estetickou úroveň se může pochlubit většina dochovaných technických staveb na březích Úpy.

Průmysl na horách

Ve čtyřicátých letech 19. století dorazila průmyslová revoluce i do Krkonoš. Během krátkých čtyřiceti let se postavilo jen v Horním Maršově, v Temném Dole, ve Velké a Malé Úpě celkem 14 větších továren. Většinou šlo o brusírny dřeva, ale zakládaly se i sklárny nebo textilní provozy. Všechny byly závislé na vodním pohonu, a proto se stavěly v těsné blízkosti řeky Úpy a Malé Úpy. Neexistoval delší úsek vodního toku, aby nebyl využíván pro výrobu energie. Většina těchto továren zanikla. O to zajímavější jsou ty, které zůstaly.

Dixova brusírna

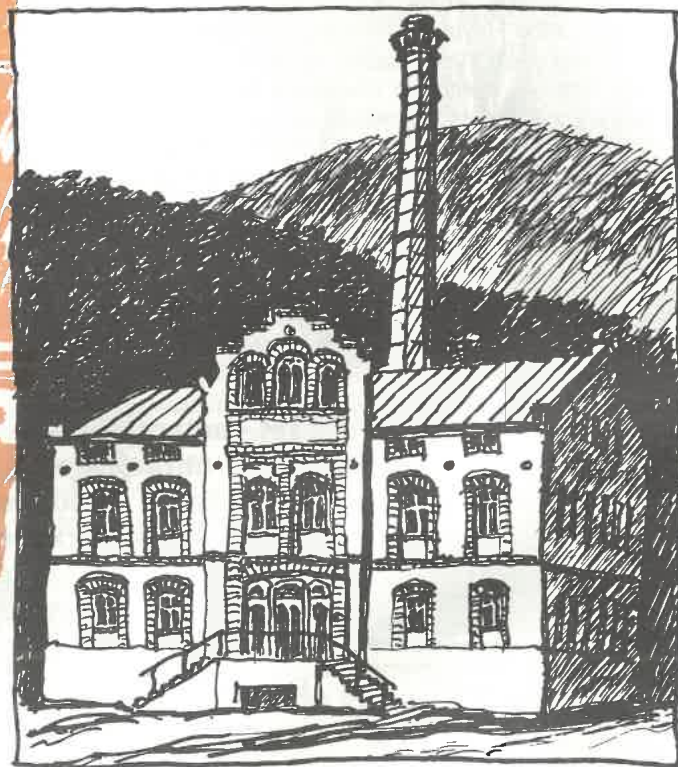
V brusírnách se ze dřeva krkonošského smrků brousila dřevovina pro výrobu papíru. Obvykle nesly jméno svého zakladatele a je zajímavé, že s výjimkou jedné brusírny ve Velké Úpě šlo o místní lidi. V Temném Dole stály brusírny tři. Kneifelova za řekou u vodárny sloužila po válce jako sklad a koncem sedmdesátých let byla demolována. Z Hoferovy brusírny pod Křižovatkou zůstaly jenom zbytky náhonu. Zachovala se jediná továrna. Stojí u splavu a autobusové zastávky Temný Důl, závod. Kolem r. 1880 ji založil Ignaz Dix z dynastie mlynářů ze Starého Mlýna ve Velké Úpě. Fasáda hlavní budovy je vyskládána z různých velkých a rozličně profilovaných kamenů, které do sebe přesně zapadají. Z červených lícových cihel jsou vyzděny zdobenější fasádní prvky: segmentové nebo obloukové nadpraží a temnování ostění oken, vstupní portál, zazubená patrová římsa. Rozlehlá třípodlažní výrobní hala má symetricky rozvržená okna a jednoduše členěnou omítku. Na celý objekt doléhá zub času, ale potěšující je, že vzhled budov byl doposud narušen jen několika drobnými úpravami. Zachoval se též symbol průmyslové výroby - tovární komín. Za továrnou u řeky stojí 13 kamenných, za sebe řazených, zdí, o nichž se jen těžko domýšlíme proč tam jsou. Jde o pilíře podpírající dřevěný náhon, který přiváděl vodu na turbíny, a to v účtyhodné desetimetrové úrovni nad hladinou řeky. Podle vyspělosti zavedené technologie se spalíky řezaly na různé délky. V Dixově brusírně měli pískovcové brusné kameny o šířce 80 cm. Pět z nich si můžete prohlédnout v lapidáriu u naší galerie, kam jsme je převezli. Překážely stavbě malé vodní elektrárny, která bude využívat část starého továrního náhonu. Do temnodolských brusíren a skláren se dřevě plavilo až do r. 1882, kdy povodeň zničila hrabla, která sloužila k zadržení a vytážení dřeva z vody. Jednalo se zřejmě o poslední plavení dřeva po řece Úpě. Stejně marně byste v Krkonoších hledali tolik rozšířené brusírny. Poslední funguje v Klášterní Lhotě asi 5 km za Hostinným směrem na Vrchlabí.

Dixova brusírna v současné době známá jako Mechanika, získá patrně zcela nové jméno. Po třiletém klidu by se pod vedením nového majitele pana Janečka měla opět rozjet výroba, tentokrát dřevěných parket a nábytku. Majiteli i továrně, která je zanesena do seznamu chráněných technických památek, přejeme mnoho zdaru.

Textilní sklad

Za pozornost stojí i další chráněná technická památka - kamenný sklad u textilky z roku 1855. Hlavní tovární budova postavená u silnice necelých 500 metrů nad maršovským zámkem bohužel ztratila svůj historický vzhled, ale zmíněné kamenné skladiště je krásnou ukázkou skromného architektonického výrazu a dokonale zvládnutého řemesla. Prohlédněte si nevelkou stavbu z blízka. Obdivujeme se jí právě pro dokonale provedení detailů, tolik postrádané u novostaveb.

Staré továrny z obce vymizely. Po vápence v ústí Vodo-
vodního údolí zbyl jenom lom, na místě někdejší Fibingerovy brusírny stojí nová základní škola, Hoferovu brusírnu v Maršově III přeměnil Prosper Piette už v r. 1919 na elektrárnu. I tak při procházce Maršovem narazíte na technické stavby. Sít menších vodáren rozestých po stráních pod Rýchorami by stála za samostatný článek. Zbytek budov maršovského pivovaru, konstrukce krovu nad pilnicí, splavy a náhony, všechny tyto stavby dokládají um a cit našich předků. V poslední době postavené čističky odpadních vod a podobné stavby ztratily noblesu svých předchůdků a pod tlakem doby se schovávají do hávu lidové architektury. V prostředí s dlouholetou tradicí průmyslové architektury tak vzniká množství kuriozních stavebiček, u kterých hned nepoznáte k čemu vlastně slouží. Začíná se však blýskat na časy. Nová čistička odpadních vod se sběrnou druhotných surovin u splavu v Maršově III a zamýšlená malá vodní elektrárna na Úpě v Horním Maršově mezi radnicí a novou školou se snaží na přerušenou tradici vědomě navázat.

Horská osada Stará Hora na úbočí stejnojmenné hory je jedním z nejmalebnějších míst v Horním Maršově. Přestože leží v Temném Dole nedaleko silnice do Pece a Malé Úpy, zavítá sem málo lidí. Snad také proto, že na Staré Hoře není ani jeden komerčně využívaný objekt.

I při krátké návštěvě Staré Hory zaujmou svažitě louky s chalupami, které se díky chalupářům zachovaly téměř všechny v původní podobě. Romantický vzhled dávají osadě i skalky a kameny v nižší části spolu s listnatými stromy, které vynikají v kontrastu okolních smrčín. Milým překvapením pro vás bude objevení kaple sv. Anny. Vysoko nad údolím řeky Úpy dodává spolu s Křížovou cestou osadě důstojnost a vážnost. Před lety jsem v podkroví kaple našel starou desku s německým textem, dokládajícím dávný původ kaple: "Tato kaple zřízena byla Johannem Christophem Benschem a jeho manželkou Elisabethou s vysokým vrchnostenským svolením v roce 1752 a se svolením vysocectěného kunzistoria královéhradeckého dne 22. října 1752 od tehdejšího pana faráře Franze Antona Čeregetha zasvěcena byla. Když potom tatáž od Johanna Bensche roku 1810 byla zvětšena a od něho zasvěcena...."

Nejsnadnější přístup ke kapli, v níž se konají bohoslužby každoročně v neděli před sv. Annou (letos 24.7.), je po Křížové cestě. Začíná v Temném Dole u malé kapličky, kde je i místo pro zaparkování přímo u hlavní silnice. Před deseti lety byla jednotlivá zastavení Křížové cesty zcela v rozvalinách, proto jsme s přáteli sestavili alespoň její kamenné části. Trochu překvapivě jsme v okolních lesích posbírali všechny chybějící kamenné díly, s výjimkou hlavního kvádrů prvního zastavení. Některé bloky byly až 200 metrů od svého původního místa. Křížová cesta byla založena v roce

1854 a vedla přes Starou Horu ke studánce, která dle dávné pověsti měla léčivé účinky. Při větrné kalamitě v šedesátých letech zničily padlé stromy sochu anděla u posledního, 14. zastavení. Mohutné vývraty změnily vodní režim a studánka se ztratila.

Na Starou Horu vedou i další zajímavé cesty. Málo známá je ta od maršovského zámku. Stoupá se po ní nejprve ze zámeckého parku od tenisového kurtu, ale brzy přechází v pohodlné jezdecké chodníky. Dáte-li se na každé křižovatce doleva, dojdete pohodlně mírným stoupáním doprostřed Staré Hory, ke kapli svaté Anny.

Z maršovského náměstí vychází zeleně značená turistická cesta. Stoupá příkře kolem lyžařského vleku Třešňovka na Starou Horu. Horní Maršov je odtud jako na dlani, snadno poznáte novogotický kostel i renesanční hřbitovní kostel z roku 1605, nemocnici i krásnou budovu nové školy. K osadě Stará Hora musíte odbočit doleva na lesní silničku. Značená cesta pokračuje dál lesem a po Emmině cestě vede až do Spáleného Mlýna. Lesní silnička stoupá ke Staré Hoře z Dolních Lysečín. Těsně před osadou se rozvojuje. Napravo vede cesta kolem hájovny Petra Vávry k Emmině cestě nebo nad Lysečínami k Cestníku. Přímý směr vás zavede mezi chalupy a po chvíli opět zachází do lesa. Máte-li dost času, pokračujte dál. Minete modřínový okraj porostu, za krmelcem pro jelení zvěř cesta končí. Dejte se mírně doprava, z hřebínku ubíhajícího od vrcholu Špičáku je jedinečný výhled na divoký, dosud souvisle zalesněný svah Světlé hory. Budete-li pozorní, uvidíte přímo proti sobě kamennou věž lesního hrádku Aichelburg.

Snad nejzajímavější výstup přes celou Starou Horu začíná u galerie Veselý výlet v Temném Dole. Po modře značené stezce projdete přes zápraží chalupy dřevaře Hartmana Hampela a dál stoupáte po stovce kamenných schodů k další chalupě. I tady vede značená cesta přímo pod okny chalupy a dál ke kapli svaté Anny. Modrá značka pokračuje po horní části Křížové cesty a ústí na lesní silničku. Zajímavější je cesta doleva od kaple podél smrkové mlaziny a napříč k dalším chalupám Staré Hory. Po jejich prohlídce snad dáte zapravdu památkářům, kteří zvažují, že ve východních Krkonoších vyhlásí čtyři zóny lidové architektury. Je to uzavřená luční enkláva Velké Típetlové boudy na svazích Světlé hory ve Velké Úpě, krásné a odlehle Šimovy chalupy ve Lvím dole v Malé Úpě, rozmanitá škála všech vývojových typů chalup na Červeném Vrchu ve Velké Úpě a konečně chalupy s kaplí a Křížovou cestou na Staré Hoře, kam jsme vás právě pozvali. Všechna čtyři místa jsou na odlehlých stráních, jejich nepřístupnost také nemálo přispěla k ochraně chalup před komercializací. Stará Hora je z vybraných lokalit nejprístupnější.

Okolo Rýchor - vede jedna z nejlepších a nejzajímavějších východokrkonoských cyklotras. Z Horního Maršova sjedete po hlavní silnici k železniční zastávce v Mladých Bukách. Přejedete trať a kolem fotbalového hřiště se vydáte k osadě Bystřice. Sklenařovice necháte vlevo (kamenný most!) a najedete u velké turistické mapy Krkonoš na neznámenou, ale v mapách popsanou Bednářovu cestu. Zpevněná lesní cesta vás povede 4 kilometry stále mírně do kopce velmi krásným zalesněným údolím kolem Březového potoka. Tato místa navštívilo dosud jen málo turistů. Vysoko nad Žacléřem vyjedete z lesa, a naskytnou se vám vskutku zajímavé výhledy na Vraní a Jestřebí hory. Úvozovou cestou sjedete kolem velkých betonových vojenských pevností na silnici nad Babí. Načasujete-li svou vyjíždku na víkend, můžete se podívat do pevnosti Stachelberg (str. 7). Po silnici

projedete bukovým lesem přes Prkenný Důl do Žacléře. Z historického náměstí začnete stoupat po modře značené turistické cestě kolem zámku (str.7) na Rýchory. To je nejnáročnější část celého okruhu. U Bílého kříže budete mít polovinu stoupání za sebou, ale teprve u Rýchorského Polzova kříže si můžete vydechnout. Hřebenová, červeně značená turistická cesta po státní hranici přes Mravenčí vrch nabízí příjemné svezení. Dovede vás nad Horní Albeřice k místu s hezkým výhledem na Sněžku. Tady si prohlédněte další, na této trase již několikátou, krásnou kamenickou práci - boží muka s kalichem z roku 1823. Starou celní cestou sjedete kolem Albeřických lomů k bývalé celnici, a pokud nespěcháte, zajďte se podívat jen kousek výš, kde u cesty stojí historická pec na vápno. Za ní můžete nahlédnout do úzkého Bischofova lomu s Albeřickou jeskyní. Sjezd po silnici do Horního Maršova je snadný. Celý okruh vám zabere alespoň tři hodiny, ale nechte si větší časovou rezervu, po celé trase je řada zajímavých míst, která stojí alespoň za krátkou zastávkou.

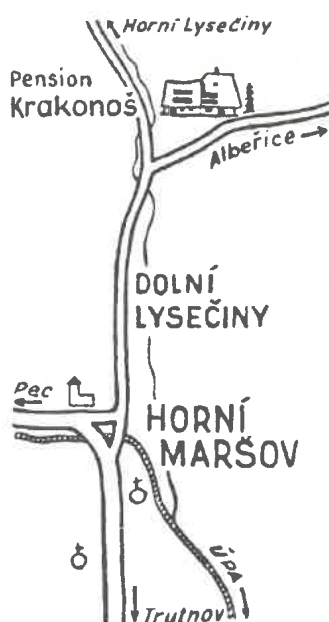
MIKLI MIKLI MIKLI MIKLI MIKLI MIKLI MIKLI **Cykloservis silničních a horských kol (MTB)**

Opravy kol • výroba a prodej silničních duralových leštěných a eloxovaných převodníků na kliky Shimano (39 až 54 zubů), Walter, Campagnolo (42-54 zubů), a jiné dle dohody • kryty na převodníky pro cyklokros šrouby pro kryty a převodníky duralové, ocelové • úpravy rámu kol včetně naletování doplňků • úprava šestikolečka Velamos na sedmikolečko • stahováky na kliky všech druhů, páky na demontáž pastorků • nýtovače řetězů na normální ploché i HG řetězy.

Drobné kusové práce na soustruhu, broušení suportovou bruskou, řezání kovového materiálu tyčového i profilového, výkresovou dokumentaci na menší strojní konstrukce.

Miloslav Klimeš st., Na Slovanech 122, Horní Maršov 542 26, tel. (0439) 948 236, domluvíte se i německy.

MIKLI MIKLI MIKLI MIKLI MIKLI MIKLI MIKLI

Pension Krakonoš

Ve většině krkonošských obcí a městeček je v hlavní sezoně velmi rušno, což pro Albeřice tak docela neplatí a pro sousední Horní Lysečiny už vůbec ne. Tohle krkonošské údolí najde málokterý návštěvník. Jeho vyšší část byla zalesněna a odspodu sem vede nenápadná příjezdová cesta začínající v Dolních Lysečínách. Údolí je neprůjezdné a provoz aut je omezen. Ačkoli Horní Lysečiny tvoří několik desítek chalup, je to vlastně téměř opuštěná vesnice s hrstkou trvalých obyvatel. Horské chalupy, potoky, louky, osamocené stromy i celý les stojí však za poznání.

Kilometr za vjezdem do Horních Lysečin stojí pod lesem Albeřického hřebene moderní pension Krakonoš. Je otevřen celý rok a správce Jaroslav Karlík s rodinou tu také celoročně žijí. Je zajímavé, že vlastně do Horních Lysečin nepatří. Když se zakladatelé obou sousedních obcí kdysi dohadovali o hranicích, přičli výběžek lesa s loukou u Lysečinského potoka Albeřicím. Pension Krakonoš stojí právě na této louce, tedy v Albeřicích, i když v lysečinském údolí. Krásné okolí můžete poznat při procházkách nebo je projet na horském kole, které si ubytovaní hosté mohou v pensionu půjčit.

Pension Krakonoš poskytuje ubytování vhodné především pro rodiny s dětmi ve dvou, tří a čtyřlůžkových pokojích se sprchou a terasou. Dál je pension vybaven, satelitní televizí, rádiem a lednicí pro hosty. Večer je možné posedět u baru nebo u krbu. Hosté mohou parkovat přímo u pensionu, kde dostanou parkovací kartu.

Nová cykloturistická pravidla v Krkonoších
vydaná Správou Krkonošského národního parku jsou pro jezdce na horských kolech výrazně příznivější než ta minulá. S výjimkou několika cest směřujících do zvlášť chráněných území někdejších přírodních rezervací je cyklistika povolena na všech lesních cestách ve III. zóně národního parku.

Ve východních Krkonoších proto zůstávají cyklistům uzavřeny jen vrcholové partie - například oblast Sněžky, cesty přes Liščí horu, Bufet Na rozcestí a Výrovku, lesní chodníky okolo Černohorské rašeliny, nejvyšší partie Rýchor a také cesta Obřím dolem. Naopak se vyhláškou o provozu cyklistiky otevírá možnost legálních vyjížděk po mnoha kilometrech lesních cest a svážnic. Ne všechny cesty mohou zdolat i slabší jezdci, ale všichni bez rozdílu by si měli pamatovat pravidla jízdy na horském kole v terénu. Byla sestavena hlavně pro bezpečnost jezdců a pěších turistů a vycházejí z dosavadní praxe. Loňské smrtelné úrazy mladých lidí na krkonošských cestách jsou výstrahou. Cesty nejsou pro cyklistiku zvlášť upraveny, jezdíme tu na vlastní nebezpečí. Na všech turisticky značených cestách musíme dát vždy přednost pěším turistům. Také hospodářské stroje, ať lesní nebo zásobovací, mají přednost. Navíc Správa KRNAP požaduje, abychom nejezdili v terénu ve skupinách větších než deset jezdců. Kvůli rušení lesní zvěře je cykloturistika na lesních cestách a svážnicích omezena pouze na denní dobu od 8 do 19 hodin. Ze své cyklistické praxe přidám ještě další doporučení. Rychle jezděte do kopce, ve sjezdech však brzděte. Největší nebezpečí vám na silnici hrozí ze zadu, mějte stále přehled o tom, co jede za vámi. Stejně tak chodci vás v terénu neočekávají, jejich reakce vás může při přiblížení ze zadu dost překvapit. Za cyklistickou helmu na hlavě se v horském terénu nemusíte stydět.

Pension Krakonoš, v Dolních Albeřicích čp.28, pošta Horní Maršov, PSČ 542 26, vedoucí Jaroslav Karlík, tel., fax (0439) 948 159, ubytování v pokojích se sprchou (celkem 40 lůžek), se snídaní nebo polopenzí. K dispozici je sat. TV, bar, radio, lednice a půjčovna horských kol. Parkoviště je přímo u pensionu, domluvíte se i německy.

Hned za posledními žacléřskými domy začínají strmě Krkonoše. Žacléř je nejvýhodnějším místem našich hor a snad i proto je hosty trochu opomíjen. Kdo pozná zdejší kraj zjistí, že neprávem. K Žacléři se váže několik letních aktivit. Především jsou odtud snadno přístupné Rýchory, ať už po klasické cestě kolem Bílého kříže a přes osadu Vízov, nebo od parkoviště v Prkenném Dole přes osadu Rýchory, či přímo od Stachelbergu po červeně značené cestě přes Rýchorský prales. Milovníci starých památek najdou na žacléřském náměstí a v jeho okolí řadu jedinečných objektů, včetně posledních prastarých chalup s dřevěným loubím. Nedaleký hraniční přechod v Královci umožňuje návštěvu Polska. Dnešní zastavení Veselého výletu pojednává o Žacléři coby jedné ze vstupních bran do Čech.

Žacléřský zámek

Je úžasné, jak bohatou historii žacléřský hrad, přestavěný v roce 1555 na zámek, má. Jen pouhý výčet některých majitelů hradu a zámku vypovídá o jeho významu - Albrecht z Chřenovic (1353), Bolko Opolský (1365), král Václav IV. (1392), král Jiřík z Poděbrad (1453), Jindřich Berka z Dubé (1521), Křištof Gendorf (1534), Adam Zilvár z Pilníkovy (1553), Adam Erdman Trčka z Lípy (1623), Jezuité od sv. Anny z Vídně (1636) a mnoho dalších. Hrad vznikl pro ochranu starší zemské stezky, která žacléřským sedlem procházela. Několikrát plnil funkci pevnosti chránící vstup do Čech. Jen během husitských válek tomu bylo opačně, protože hrad použili Slezané k ochraně své země před Husity. Jen o několik let později byly naopak z hradu vedeny četné loupeživé výpravy do Slezska, až rozzlobení sousedé hrad napadli a pobořili. Ještě horší byla doba, kdy žacléřský hrad držel Heřman Šumburk z Perštejna, který odtud přepadal pocestné, olupoval je nebo žádal výkupné. V roce 1522 sem až z Prahy přitáhlo vojsko, ale Heřman utekl a hrad zůstal nedotčen. V roce 1555 byl hrad významným krkonošským organizátorem Kryštofem Gendorfem přestavěn téměř do dnešní podoby. Přesto dál sloužil vojenským účelům. Když byl v roce 1632 hrad napaden Sasy, tehdejší valdštejská posádka útok odrazila. Hůře pevnost dopadla v roce 1635 a 1645, kdy jako ochrana zemské hranice byla Švédy dobита a vypálena. Ještě jednou bylo žacléřské sídlo vyplněno Prusy při "bramborové válce" v roce 1778.

Dnes k zámku nejsnadněji vystoupáte po cestě od náměstí, kde je vedle radnice i malé parkoviště. Ostrůvka v bukovém lese, kde zámek stojí, je oddělen hlubokým hradním příkopem, který překlenul kamenný most s jedním obloukem. Vstup do areálu zámku je nyní trochu nedůstojný - dírou v bráně, ale podle slov pana Musila, tajemníka

městského úřadu, i toto vyjadřuje současný přechodný stav ve věci zámku. Město zámek prodává, jedná už s několika zájemci. Pro romantické duše je i takováto návštěva zážitkem, možná posledním před zahájením nutné rekonstrukce zámku a jeho následným komerčním využitím. Mohutné zdí ještě připomínají někdejší hrad. Za pozornost stojí barokní portál hlavního vchodu. Hned vedle je krásný hraniční mezník s erbem (viz titulní strana C3). Současná opuštěnost prázdného zámku vám možná připomene jeho bohaté dějiny, kdy se tu bojovalo i plenilo, aby žacléřský hrad byl vždy znovu obnoven. Jistě tomu tak bude i tentokrát.

Stachelberg - obří pevnost na prahu Krkonoš

Cestou z Trutnova do Žacléře stoupá silnice na vrchol hřbetu nad vesnicí Babí. Odtud se otvírají pohledy do široké sníženiny Libavského sedla - odvěké zemské brány, kudy již od středověku pronikaly do Čech válečné výpravy. Jako strážní bod se nad touto branou zdvihá Stacheberg - úzký hřbet s dělostřeleckou tvrzí československého opevnění z let 1935 - 38. Tvrz je součástí pohraniční pevnostní linie, budované proti vpádu tehdejšího Hitlerova Německa. Stachelberg, přestože zůstal nedokončen, zahrnuje v sobě řadu nej... Byl budován jako největší a nejmohutnější dělostřelecká tvrz čs. opevnění a zároveň patří k největším pevnostem svého druhu v Evropě. Po dokončení měl sestávat z dvanácti pevnostních objektů (bunkrů) vybavených těžkým dělostřelectvem, protitankovými kanóny a kulomety. Tyto objekty jsou v hloubce 20 až 50 metrů pod zemí propojeny soustavou chodeb a sálů o celkové délce 3,5 kilometru (dodnes zaplaveno vodou). Za mobilizace v září 1938 nebyl Stachelberg ještě zdaleka dobudován. Na povrchu se podařilo vybetonovat pouze jediný bunkr, který však sám o sobě představuje jeden z největších objektů čs. pevnostní výstavby.

Uplýnulo padesát let a historii kolem pevností hrozí zapomenutí. Proto se skupina trutnovských zájemců o tuto problematiku rozhodla Stachelberg vzkřísit. Vytvořila malé družstvo Fortis, opravila jediný dokončený objekt na tvrzi jako muzeum čs. opevnění a tuto vojensko-historickou expozici zpřístupnila veřejnosti. Návštěvník zde uvidí plány, výkresy, dobové i současné fotografie, modely objektů, ukázky pevnostní výzbroje a pod. Nádherné jsou výhledy z návrší pevnosti do kraje. Muzeum je v provozu během sobot a nedělí od května do konce září. Stačí vyjet na vrchol stoupání silnice nad Babím u Trutnova, odtud vás asi 350 metrů povede informační tabule. Lze sem dojet též autobusem z Trutnova směr Žacléř přes Babí, zastávka Trutnov-Babí, pevnost. Kontakt: RNDr. Miroslav Kejzlar, tel. (0439) 75133, tel. na pevnost: (0439) 95673.

Lázeňské a rekreační domy mají svá jména. Ta mohou mnohé napovědět, pobavit, pozvat k návštěvě, vyjimečně i zapudit. Nejinak je tomu i v Janských Lázních, kde je tradice pojmenování domů mnohem starší, než v jiných místech Krkonoš. Až budete korzovat po Janských Lázních, zadívejte se na štítky se jmény domů, pensionů a hotelů. Osloví vás tradice lázeňského města. Pohledem do městského plánu, který naleznete na každém důležitějším prostranství, se přesvědčíte o pestrosti pojmenování.

Nejstarší jména lázeňských domů pocházejí z první poloviny minulého století. Bylo-li jméno zvoleno uvážlivě, třeba bez ideologického podtextu, zůstalo dodnes. Příkladem osvědčeného pojmenování mohou být jména pensionů Duncan, Lovrana, Sola fide, lázeňských domů Anděl, Zlatá hvězda nebo nově opravené vily Quissisany se sídlem banky a městské policie či výletního hostince Zlatá vyhlídka. Rada starých jmen zanikla spolu s rakouským mocnářstvím v roce 1918. Právě opravený Achileon se do té doby jmenoval Korunní princ Rudolf, lázeňský dům Evropa přestal být hotelem Habsburk, z Pruského dvora se stalo lázeňské centrum Janský dvůr, z hotelu Rakouský císař je právě zmodernizovaný hotel Terra. Osvědčená jsou klasická lázeňská jména, proto i dnes můžeme posedět v kavárně Sanssouci nebo restauraci Bellevue. Další změnu v pojmenování janskolázeňských domů přinesl rok 1945, i když většina jmen byla pouze přesně přeložena z němčiny do češtiny. Například z Villy Edelweis je pension Protěž, ze Silberquelle obytný dům Stříbrný pramen. Naopak z pensionu Zdař bůh! je ubytovna Vysoká varta, z hotelu Astoria se stal hotel Praha. Tím došlo trochu ke zmatení hostů, protože z velmi starého pojmenování klasického pensionu Město Praha je ubytovna Praha. I proto je správné, že hotel Praha byl znovu pojmenován hotelem Astoria. V roce

1948 se komunisté nepoučili vývojem a domům přidělovali nová jména s ideologickým významem.

Z pensionu Skalní hrad je zotavovna Siréna, Schierův pension se dodnes jmenuje Brigáda a z Walzelovy vily máme Rudou hvězdu. Další změny jmen domů přinesla podniková rekreace. Pro příklad můžeme zajít na Dolní promenádu. Tady je dům s "lázeňským" jménem Stavoděl namísto dřívějšího Janského údolí. Niž stojí Penicilinka, vůbec jeden z nejstarších lázeňských domů, který se více než sto let jmenoval Zlatá koruna. Uvidíme, co se jmény zotavoven a podnikových rekreačních objektů provede privatizace. K původnímu jménu se již vrátili provozovatelé pensionu Ludvíkova bouda.

Některá jména domů byla, a myslím si, že k jejich škodě, zkrácena. Hezky opravený hotel s restaurací Vyhlička býval Veselou vyhlídkou, dům s obchodem potravin Kotva přišel o přívlastek Zlatá. V místě dnešního městského úřadu a kina Vlast stál lázeňský dům Lesní mlýn. Svým jménem připomínal skutečnost, že právě tady býval vůbec první janskolázeňský dům - hostinec a mlýn. Jen zřídka zůstal dům v Janských Lázních nakonec bez pojmenování. To se téměř přihodilo starému a stavebně zajímavému domu na hlavní Lázeňské ulici proti Kotvě. Dnes je tu obchod se smíšeným zbožím, suvenýry, a další s ovocem a zeleninou. Na mapě z poloviny minulého století nás tu překvapí jméno Bahnhof - nádraží. Později prameny mluví o pensionu Bavorský dvůr, naposledy se objekt jmenoval podle majitele Baierův dům. Současný pracovní název Konzum sice vypovídá o někdejšímu využití domu, ale lázeňské jméno to není. Vývoj domovních jmen můžeme různě hodnotit, ale hlavním je, že jména domů usnadňují naši orientaci. Proto si zaslouží uvedení na nejčestnějších místech fasád domů. V Janských Lázních se to někde podařilo, přesvědčte se sami.

Za kolonádou můžete vidět dva staré lázeňské domy. Vpravo je Čechie, dříve Bohemia a poznáte ji snadno podle věžičky. Historicky patří mezi úplně nejstarší lázeňské domy ve městě. V roce 1861 byl dům označen jako Civilní špitál. Hned vedle, u Horní promenády, je lázeňský dům čp. 69. Původně se jmenoval Mariánská stráž, potom vila Anna-Marie. Snad vzhledem k sousední Čechii je dnes příznačně nazýván Moravěnka. Je ozdoben spoustou vyřezávaných a kovaných ozdob a ozdůbek. Jistě stojí za detailní prohlídku.

Dvě klasické nenáročné janskolázeňské vycházky:

První okružná vede od centrálního parkoviště dozadu údolím (zelená značka), lesem plným mohutných smrků, buků a dokonce i jedlí, svědčících o zdravém prostředí, až k Hoffmannově boudě. Zdejší vyhlášená stylová restaurace s krásnými zeleno-modro-žlutými kachlovými kamny je otevřena pro neubytované hosty denně mimo pondělí v době od 12 do 14 a od 17 do 20 hodin, jen v neděli od 12 do 16 hodin. Zpět do Janských Lázní vykoučíte po silnici, ale brzy odbočíte doleva na silničku, vedoucí k TV vysílači na samotném vrcholu Černé hory. Tam je to ale daleko, proto za hájovnou uhněte doprava na promenádní cestu. Přes osadu Černá Hora se vrátíte do města.

Druhá vycházka může navazovat na první. K pensionu Duncan vede od Lesního domu i z janskolázeňského náměstí pohodlná cesta, sjízdná i pro vozičkáře. Ještě před Duncanem si u plotu rodinného domku povšímněte patník s kovovým štítkem, kde je vyryta nadmořská výška 607,910 metrů. Věřte, že tady stojíte ve výšce přes 640 metrů, ale vysvětlení je snadné. Původně byl patník součástí již zaniklé promenádní cesty z Dolního Maršova do Janských Lázní podél Černohorského potoka. Jmenovala se podle nestora krkonošského turistického spolku Prospera Piette. Při pokládání potrubí nové vodní elektrárny byl patník málem zahrnut, proto jej pan Alois Tippelt přenesl o kus výše ke svému domku. Od Duncanu vycházka pokračuje po hřebenu alejí stromů. Budete-li pozorní, najdete pod okrajem lesa další památku na Prospera Piette. Malý hraniční mezník nese jeho iniciály P.P., je i na titulní straně těchto novin. Jen o kousek dál se otevře výhled do úpského údolí s historickými stavbami dolnomaršovských papíren. Tu bílou s liniemi z červených cihel založil právě Piette.

Janské Lázně jsou ve východních Krkonoších centrem kultury

Díky pochopení městského zastupitelstva, modernímu sálu kina s bezbariérovým přístupem a lidem ochotným kulturu pořádat, žijí Janské Lázně bohatým kulturním životem. Není divu, že sem na představení přijíždějí lidé i z okolních městeček, kde takové podmínky nejsou.

Kino Vlast pro 240 diváků hraje minimálně 4x v týdnu (po, st, pá, ne), většinou od 19.30. Dětská představení začínají již v 18. hodin. Premiérové, oskarové a další žádané filmy se promítají i dvakrát, když první začátek je už v 16. hodin. Protože sál kina umožňuje i další využití, minimálně jednou v měsíci je tu **koncert a divadelní představení**. O trvalé vysoké kvalitě účinkujících svědčí příklad červnového programu koncertů. 16.6. v 19. hodin vystoupí nyní velmi populární Ivan Hlas + Nahlas, koncem června je připraveno vystoupení sympatické folkové skupiny Nerez. Další skvělá představení budou v červenci, srpnu, září...

Po loňské premiéře pokračují v evangelickém kostele letní **koncerty relaxační a meditační hudby**. Výborná akustika kostela je i v létě vykoupena chladnějším prostředím, vezměte si s sebou svetr. Aby vám opravdu nebyla zima, můžete tu dostat horký čaj.

K lázním patří **promenádní koncerty**. Každou sobotu a neděli hraje vždy od 14. hodin podle počasí před kolonádou nebo uvnitř dechová hudba. Při pohledu do programu můžeme namátkou uvést 12.6. Hořeňák - folklorní soubor z Bělouhradu, 19.6. Podkrkonošská dechovka z Nové Paky, 26.6. Jilemničanka - dechovka z Jilemnice a další. Všechny programy jsou uvedeny na plakátech včas rozvěšených nejenom v Janských Lázních. Další informace získáte na telefonu 946 21, kde vám přes den v kanceláři a večer v pokladně kina rádi poradí a případně i rezervují vstupenky.

Centrální parkoviště v Janských Lázních

Střed města Janské Lázně je pro běžný provoz motorových vozidel uzavřen, podél hlavní silnice je omezeno parkování. Vy však nemusíte mít o vozidla zanechaná na centrálním parkovišti obavu. Spolu se svými zaměstnanci poskytuje pan Václav Motyčka nejlepší parkovací služby v Krkonoších. Vedle vlivnosti a příjemného vystupování obsluhy poznáte, že automobily a autobusy jsou sřezeny 24 hodin denně. Na parkoviště lze vjet nebo z něj vyjet pouze přes elektricky ovládané závory. Navíc je celý areál parkoviště zabezpečen i pomocí průmyslových kamer.

Parkoviště je i výhodným místem pro zahájení výletu, je přímo u dolní stanice lanovky na Černou horu. Kabinková lanovka jezdí denně od 7 do 20 hodin v každou celou hodinu. Mimořádnou jízdu je možné vypravit i ve 22.15, je-li zapláceno alespoň 10 jízdenek v plné sazbě. V případě nutné opravy je v úterý zavřeno. Novinkou je přeprava horských kol za poloviční jízdné 10 Kč.

Na parkovišti je i nepřetržitý provoz směnárny a obchod se sklem, který je sortimentem ojedinělý v celých východních Krkonoších. V pěkném prostředí můžete koupit broušený i ryzí český křišťál, moderní barevné sklo, umělecké předměty z hutního skla a navíc i karlovarský porcelán. Určitě si vyberete. Na parkovišti je hlavní distribuce sezonních novin Veselý výlet pro oblast Janských Lázní a okolí.

Centrální parkoviště, Janské Lázně, PSČ 542 25, provozuje Václav Motyčka, tel. (0439) 94624.

Pension Duncan

Trvale kvalitní služby poskytuje pension Duncan. Ve dvou samostatných objektech je k dispozici celkem 80 lůžek. V hlavní budově je připraveno ubytování ve dvoulůžkových pokojích se sprchou a WC, které uspokojí i náročné hosty. Sousední Villa Duncan nabízí levnější ubytování turistického charakteru. Celoroční provoz dává větší možnost návštěv škol v přírodě i lyžařských výcviků dětí. Okolo Duncanu jsou louky a lesy, přímo u objektu je příjemný park, tenisový kurt a nedaleko odtud lyžařský areál s vlekem a osvětlenou sjezdovkou Duncan. Ubytování hosté si mohou vypůjčit horská kola, v zimě lyžařskou výstroj. Stravování je zajištěno přímo v pensionu. I pro neubytované hosty je otevřen bar, kavárna se satelitní TV a občerstvení s posezením na terase. Z hlavní silnice Svoboda - Černý Důl k Duncanu odbočuje dobře značená cesta. Celoroční parkoviště je přímo u pensionu.

Pension Duncan, Janské Lázně PSČ 542 25, správce Miroslav Hedvičák, tel., fax (0439) 942 165, domluvíte se i německy a anglicky.

DVĚ CYKLOTRASY podle Zdenka Formánka

Jistě můžete vyjet na horském kole na Černou horu, projet do Pece i dál, ale hlavně pro vás, kdo nechcete celé hodiny stále stoupat, vybral Zdenek Formánek dvě snadné a přitom zajímavé trasy.

Rudolfova cesta - ideální trasa pro cyklisty, kteří nemají s jízdou na horském kole zkušenosti. Od půjčovny kol Sport Formánek vyjede po modře značené cestě směrem k Modrokamenné boudě. Od mostu přes Černohorský potok začíná stoupání, které vás serpentinami přivede k Modrokamenné boudě, to už jedete chvíli lesem. Neodbočujte na žádné křižovatce a za boudou už pokračujete po pohodlné Rudolfově cestě. Je sice úzká, ale zpevněná a vede krásnými lesy. Podle Zdenka je tento úsek to nejlepší, co mohou Janské Lázně pro výlet na horském kole nabídnout. Od Reisových domků sjedete do Horního Maršova po lesní silničce. Sjíždějte pomalu, můžete potkat lesnická vozidla. Z Maršova do Janských Lázní se vrátíte po silnici, ještě vás prověří stoupání od obchodu Rýchora podél Černohorského potoka ke Sportu Formánek. Trasu projedete pohodlně za hodinu a půl.

Sport Formánek

V malém dřevěném domku při hlavní silnici hned vedle Lesního domu najdete sídlo firmy Sport Formánek. Pohodlně tu můžete zastavit autem nebo se posadit pod slunečník, napsat pohlednice a přečíst mapu. Jste v areálu Sport Formánek, který poskytuje dobré služby v létě turistům, v zimě lyžařům.

Venku vystavená kola napovídají, že je tu půjčovna horských kol. Kvalitní stroje jsou k pronájmu na dobu od jedné hodiny až po celý den. Majitel Zdenek Formánek je dlouholetým členem krkonošské Horské služby s dobrými místními znalostmi. Rád svým klientům vybere vhodný výlet na horském kole a upozorní na záludnosti jednotlivých tras. Uvnitř domku je doplňkový prodej sportovních potřeb. Vyberete si batoh, ledvinku, hůl, sluneční brýle či letní čepici. Vedle toho si můžete koupit pohlednice, mapy, suvenýry i hračky dětem. V zimní sezóně se obchod mění na půjčovnu lyžařského vybavení, malý ski servis a prodej všech důležitých věcí pro lyžování, především rukavic, čepic, brýlí a vosků. Prodávají se tu i hole a vázání. Ke službě patří vlastní lyžařský vlek a škola pro začínající lyžaře. Sport Formánek obnovil rodinnou tradici, už Zdenkův děda pan Vlček tu kdysi vedle ševcoviny půjčoval a opravoval lyže a prodával suvenýry.

Sport Formánek v Janských Lázních PSČ 542 25, majitel Zdenek Formánek, tel. (0439) 949 44, prodej sportovních doplňků, map, pohlednic a suvenýrů, půjčovna horských kol. Otevřeno je denně od 8.30 do 17 hodin s hodinovou polední přestávkou. Distribuce sezonních novin Veselý výlet.

Za mostem přes Černohorský (Klausový) potok je u chalupy stará vysoká kamenná zeď. Když si zeď dobře prohlédnete, najdete v ní vložený téměř sto let starý kámen, který náš přítel Zdenek Petíra zachytil na kresbě. V roce 1897 Rakouský krkonošský spolek - sekce Janské Lázně a Horní Maršov, společně pro hosty Krkonoš postavily vycházkovou Rudolfovu cestu. Kámen s vytesaným textem Blausteinbouda 1,5 km, Dunkelthal 3,5 km (Modrokamenná bouda 1,5 km, Temný Důl 3,5 km) informuje o trase cesty. Celý její průběh je v současných mapách značen modrou turistickou značkou a spojuje Janské Lázně s Temným Dolem, kde ústí z lesa přímo u galerie Veselý výlet.

Přes Janský vrch - po silnici vystoupáte na Hoffannovu boudu, kde uhněte doleva ke Zlaté vyhlídce. Po 200 metrech od silnice přijedete k nové pasece, kde pod osamoceným bukem můžete snadno najít starý přírodní hraniční kámen s křížkem, u kterého stojí novější mezník s iniciálami J.K. (Josef Kluge - poslední majitel rudnického panství). Od Zlaté vyhlídky pohodlně sjedete k Janské boudě s hezkým výhledem do dalekého Podkrkonoší. Opustíte značenou cestu a pojedete rovně po louce podél lesa až do místa, kde vjedete po cestě do lesa. Hrubý kamenitý povrch vás přinutí zpomalit. Budete-li pozorní, můžete na několika místech vidět historické hraniční mezníky, protože cesta kopíruje dávnou hranici panství Vlčice. Proto je na meznících vytesáno W nebo H.W. - Herrschaft Wildschütz. Je škoda, že většina mezníků byla zahrnuta při rozšiřování této cesty. Z Janského vrchu pojedete po zeleně značené cestě až na louky nad Svobodou nad Úpou. I dál se držte zelené značky, která vás klikatě povede mezi loukami, poli a remízky ke kostelu nad Mladými Buky. Historický areál s kostelem, starší samostatnou věží z roku 1599, pomníkem padlých z let 1914-1918, opravenou farou i velmi starým domem někdejší školy stojí za prohlídku. Do Janských Lázní se vrátíte po státní silnici. Okruh je bezpečný, dá se projet snadno za dvě hodiny, v opačném směru je náročný kvůli stoupání v terénu i těžší orientaci. Po dešti jsou cesty rozbahnělé, i za sucha lze okruh projet jen na horském kole.

Horský hotel Pod pralesem

Je milé, že se podařilo obnovit stoletou tradici výletního místa v Antonínově údolí. Zcela nový hotel Pod pralesem stejně jako někdejší výletní hostinec navštěvují výletníci hlavně o víkendech nebo při odpoledních procházkách. Cesta údolím mezi chalupami a políčky od koupaliště v Sejfech je krásná. Kavárna, vinárna a sauna s bazénem jsou otevřeny i pro neubytované hosty denně mimo středu od 16 do 22 hodin, o víkendech již od 14 hodin. Pozor, i dvakrát týdně večer hraje hudba, proto je otevřeno až do půlnoci.

V hotelu najdete kvalitní ubytování (42 lůžek) ve dvou až pětilůžkových apartmá a pokojích s kompletním sociálním zařízením. Ubytování hosté mohou parkovat přímo u hotelu. Do Sejfů a Antonínova údolí se odbočuje z hlavní silnice v Mladých Bukách přes železniční trať. V okolí hotelu jsou zajímavé vycházky v přírodě, do nedalekých Rýchor a Sklenařovic. Jednu kamenickou zvláštnost můžete najít přímo u hotelu. Rozhlédnete-li se v těsném okolí kaple, která tu stojí, najdete marietereziánský hraniční mezník s vytesaným číslem 25 a letopočtem 1755 (na titulu C2).

Horský hotel Pod pralesem v Antonínově údolí, Mladé Buky PSČ 542 23, vedoucí Jana Miháliková, tel. (0439) 947 237, fax 5157, domluvíte se i německy.

Turistická jízďárna

Hřebčín, stodolu, ohradu s překážkami, výběh s bílým zábradlím a všechno ostatní, co k jízďárně patří, najdete na rozhraní Svobody nad Úpou a Mladých Buků. Vede sem cesta přes most naproti benzinové pumpě. Denně od 9 do 12 a od 14 do 18 hodin máte možnost vydat se na projížďku po okolních kopcích, cestách a loukách s vyhlídkou na městečko a nedaleké hřebeny hor. Jízda na koni vás jistě potěší, ať už vám v hrudi bije srdce sportovce nebo romantika. Děti a dospělí, jež si do terénu netroufnou, mohou třmeny, uzdu a sedlo okusit na jízďárně. Koně jsou klidní, neplaší se a členové jezdeckého oddílu vám budou na blízku. Rádi všem začínajícím pomůžou alespoň praktickou radou. Provozování turistické jízďárny je totiž jedním z nemnoha příjmů, který umožňuje sportovnímu klubu Krakonoš koně chovat a účastnit se soutěží i na republikové úrovni.

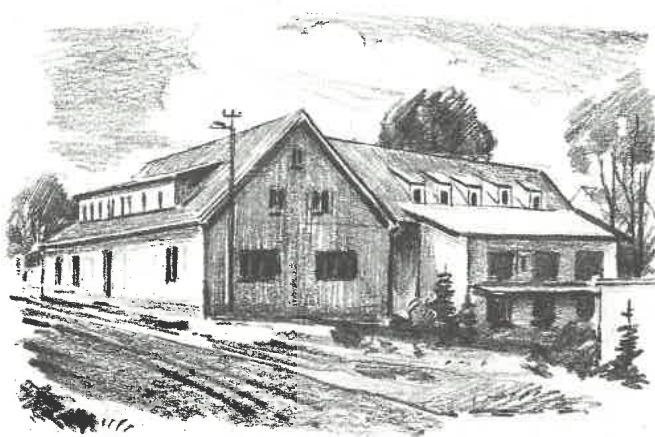
Jízdy si můžete domluvit přímo na místě nebo večer u pana vedoucího Aleka Pejose na tel. (0439) 942 586, jenž vám podá i bližší informace.

Sportovní hotel Vella

Trutnovská firma Vella je v cyklistickém světě pojmem. Její obchod s bicykly a cyklistickým materiálem na Krakonošově náměstí zná každý cyklista v našem regionu. Novinkou firmy Vella je nově otevřený sportovní hotel u hlavní silnice v Hertvíkovicích, patřících do obce Mladé Buky. V hotelu je kvalitní ubytování ve dvoulůžkových pokojích se sprchou, toaletou a satelitní TV. Většina pokojů má předsíň.

Restaurace se 30 místy, zařízení v krkonošském stylu i s kachlovými kamny, je otevřena denně, pro neubytované hosty od 11 hodin až do noci. Pro svatby, kurzy a jiné uzavřené společnosti je připraven salonek s dalšími třiceti místy. Kuchyň podává především krkonošská jídla, můžete ochutnat kyselo, oukrop, buchty, chlupaté knedlíky a další místní jídla. V restauraci se točí pivo Krakonoš.

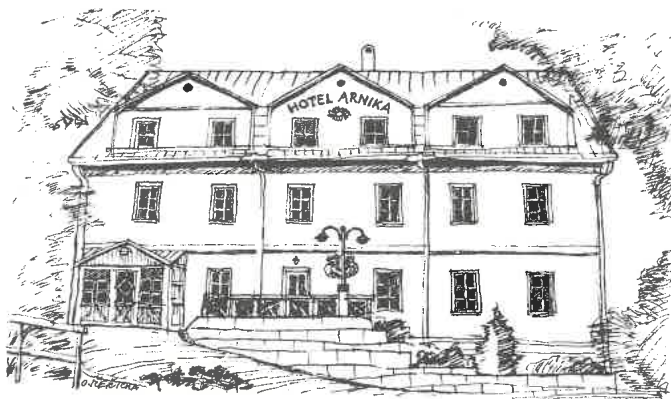
Pro ubytované hosty se dokončuje fitcentrum a finská sauna s ochlazováním v rybníčku. Půjčovna horských kol a trekingových silničních kol je v hotelu Vella samozřejmostí. V okolí jsou dobré cyklistické terény. Určitě stojí zato vyjet serpentiny od Hrádečku k Hertvíkovicím, kudy pravidelně vedou silniční cyklistické závody celorepublikového významu. Stejně dobré jsou túry na horských kolech, například po trasách popsanych na straně 5 a 10 těchto novin, vedoucí téměř kolem hotelu. Zimní podmínky jsou dobré pro běžkaře, ale přímo vedle hotelu je i krátký lyžařský vleč. Přes kopec v Mladých Bukách je nový vleč a pokud je málo sněhu, stačí dojet 8 km do Janských Lázní nebo 16 km do Pece pod Sněžkou. Součástí hotelu Vella je i velkoobchod s cyklistickým materiálem a prodejna potravin a dalšího zboží.

Sportovní hotel Vella v Hertvíkovicích, Mladé Buky, PSČ 542 23, vedoucí Martina Sychrová, tel., fax (0439) 947 220, poskytuje ubytování (20 + 10 lůžek) se snídaní, popř. s polouplnou penzí ve dvoulůžkových pokojích s přistýlkou a úplným sociálním zařízením i sat. TV. Restaurace je otevřena denně od 11 do noci, prodejna v pracovní dny v době 7-11 a 15-17 hodin. Parkoviště je přímo u hotelu, otevřeno je stále, domluvíte se i německy.

Hotel Arnika

V Rudníku, kde se od silnice odpoutává cesta do Bolkova, stojí na menším návrší kostel s farou, starou školou a pivovarem. Vzrostlé lípy a stoupající cesta dotváří jedinečný urbanistický celek, který na vás dýchne kouzlem poetiky a historie. U vchodu do kostela s renesančními lunetami najdete dva velice vzácné mramorové kameny s reliéfem někdejších majitelů panství a mecenášů obce Hannibala z Valdštejna a jeho ženy Kateřiny. Pod strání stojí barokní fara s mansardovou střechou a rozsahlý komplex pivovarských budov, který v r. 1815 vznikl na místě valdštejského zámku. V dohledné době by měly tyto zajímavé domy přestat chátrat a to zásluhou bratrů Oldřicha a Jana Řeřichy, kteří po mnoho let jezdili se svými přáteli na nedalekou chalupu. K celému areálu získali osobní vztah, snili o tom, že jednou dají nejkrásnější část Rudníku do pořádku. Protože dnes pan Jan Řeřicha vlastní úspěšnou obchodní firmu Resvo Praha, začínají své dávné sny uskutečňovat. Starou a opuštěnou školu přeměnili vekoryse pojatou rekonstrukcí na hotel evropské úrovně střední kategorie. Kultivovaný vzhled hotelu a jeho interiér navrhl bratr majitele architekt Oldřich Řeřicha. Arnika souzní s okolím, a když vstoupíte dovnitř, přivítá vás vždy pozorný a milý personál. Ten se snaží vytvořit hotelové prostředí, které by samo o sobě hosty lákalo a vycházelo jim vstříc. V hotelu často pobývají zástupci zahraničních firem, kteří zde v křišťálovém salónku pořádají obchodní jednání a semináře. Na lepší oběd nebo různé slavnosti do Arniky zajdou i místní lidé, což svědčí o rozumné výši cen. Pro hotelové hosty je připraven kvalitní cílený program, vyjíždky na koni, organizovaný lov zvěře, večerní program s hudbou a s tancem.

Hotel ** Arnika, Rudník 134, PSČ 543 72, ředitelka Regina Bartoníčková, tel. (0438) 949 321-23, fax 949 480. Převážně dvoulůžkové pokoje s kompletním sociálním zařízením, s vlastním telefonem, televizorem a minibarem, 2 bezbariérové pokoje, 4 apartmá, výtah, servis do poschodí. Krkonošská a mezinárodní kuchyně, kavárna, restaurace, salónek, letní terasa, krytý bazén, sauna, fitcentrum, garáže. Domluvíte se i německy, rusky a anglicky.

Koupaliště s autocampem Krakonoš

Rudnické koupaliště i autocamp si během posledních dvou sezón, kdy celý areál provozují manželé Divišovi z Trutnova, oblíbili především starší lidé a rodiny s dětmi. Větším ruchem mládí ožívá plovárna až o sobotních diskotékách, které se konají pod širým nebem a to za každého počasí, protože kruhový parket chrání před nepřízní plátěné šapitó. Ani o nejmenší ratolesti nemusí mít návštěvníci strach, protože vedle padesátimetrového bazénu s průměrnou hloubkou 2,2 m je mělké brouzdaliště a dětské hřiště. Také s kvalitou vody jsou spokojeni. Plovárna je napojena na Rudnický potok, ve kterém se dobře daří nejenom pstruhům, ale i vzácným mihulím a rakům. Po koupání si hosté zahrají minigolf, kuželky nebo si zajdou na dobře vychlazené pivo. Plovárna poskytuje skromné ubytování i pro návštěvníky bez stanu nebo karavanu. U brány do areálu funguje stálá služba. Kemp není příliš rozlehlý, dovnitř se vejde 25 karavanů, které dostanou přípojku na elektrický proud. Louka je orientována na jih, a slunko tu svítí po celý den. Pan vedoucí říká: "Věřím, že náš kemp je vyhledávaný nejen pro nízké ceny. Především hosté z Holandska se k nám opět rádi vrací."

Koupaliště a autocamp Krakonoš, Rudník

235, PSČ 543 72. Bez telefonu. Vedoucí Richard Diviš. Bazén je přístupný denně od 9.00 do 17.30 hodin, autocamp non-stop. Plovárna nabízí občerstvení, minigolf, dětské hřiště, sobotní diskotéky. Dohovořte se i německy.

Pokud jenom Hostinným projíždíte, může se vám zdát toto město i z pohledu milovníka slohové architektury a památek fádňí. Právý opak je pravdou. Doporučujeme vám, alespoň se na chvíli v Hostinném zastavit. Zaparkovat

můžete přímo na náměstí, prohlídka města začne právě tam. Středověkou podobu s velkoryse založeným náměstím na téměř čtvercovém půdorysu, si město zachovalo dodnes. Domy na gotických parcelách, byly většinou několikrát přestavěné, ale rysy renesance z přelomu 16. a 17. století nebyly zahlazeny ani přestavbami v 19. století. Na každém kroku nás bude doprovázet výtvarné působení seve-roitalského stavitele Carola Valmadiho. Ač se o jeho původu a životě nedochovaly téměř žádné zprávy, jeho vliv na město, v němž žil a pracoval čtyřicet let, je podivuhodný. Hlavní zásluhu o přeměny města měl tehdejší majitel panství Jiří z Valdštejna, který Valma-diho někdy po roce 1570 do Hostinného pozval. Pozoruhodný je z hlediska architektury Valmadiho nevšední cit, s jakým v době doznívající pozdněgo-tické tradice použil čistě renesančních prvků. Takovým nejvýraznějším prvkem náměstí je arkádové loubí po celém obvodu, na jehož stavbě se italský stavitel pravděpodobně také podílel. Při prohlídce jedinečného náměstí nemůžete přehlédnout nově opravenou městskou radnici. Tato Valmadiho nejznámější stavba vznikla po roce 1572 na základech dvou gotických domů, když původní v roce 1550 vyhořely. Z původního domu můžete pod podloubím vpravo od portálu hlavních dveří uvidět gotické okno. Pro většinu návštěvníků je Hostinné spojeno se dvěma mohutnými plastikami obrů neboli rolandů, stojících na nárožích radniční věže. Po opravě historické fasády zvlášť vynikají sgrafita, která radnici zdobí už od roku 1591. Ale pozor, horní patro věže s dřevěným ochozem a cibulovou střechou jsou barokní a proto nemají s Valmadim nic společného.

Za další renesanční krásou se vypravíme mimo náměstí. Přímo za blokem domů s radnicí je areál děkanského kostela a fary. I v horkém létě je procházka loubím postranních uliček i okolím kostela příjemná. Hned za hřbitovní bránou zamířte svůj pohled vysoko na zeď kostela. Na každé straně presbytáře jsou vsazeny velmi staré plastiky dvou hlav - muže a ženy. V záhlaví tohoto povídání jsou na kresbě Květy Krhánkové. Na první pohled jsou velmi staré, snad připomínají někdejší gotický kostel, založený na tomto místě už v roce 1280. Valmadiho účast je zaznamenána ve dvou fázích. První v letech 1572 až 1600, kdy dostavěl obvodové zdivo lodi a opatřil stejně jako radniční, i kostelní věž osmibokou nástavbou. K této fázi stavby se váže kámen z červeného

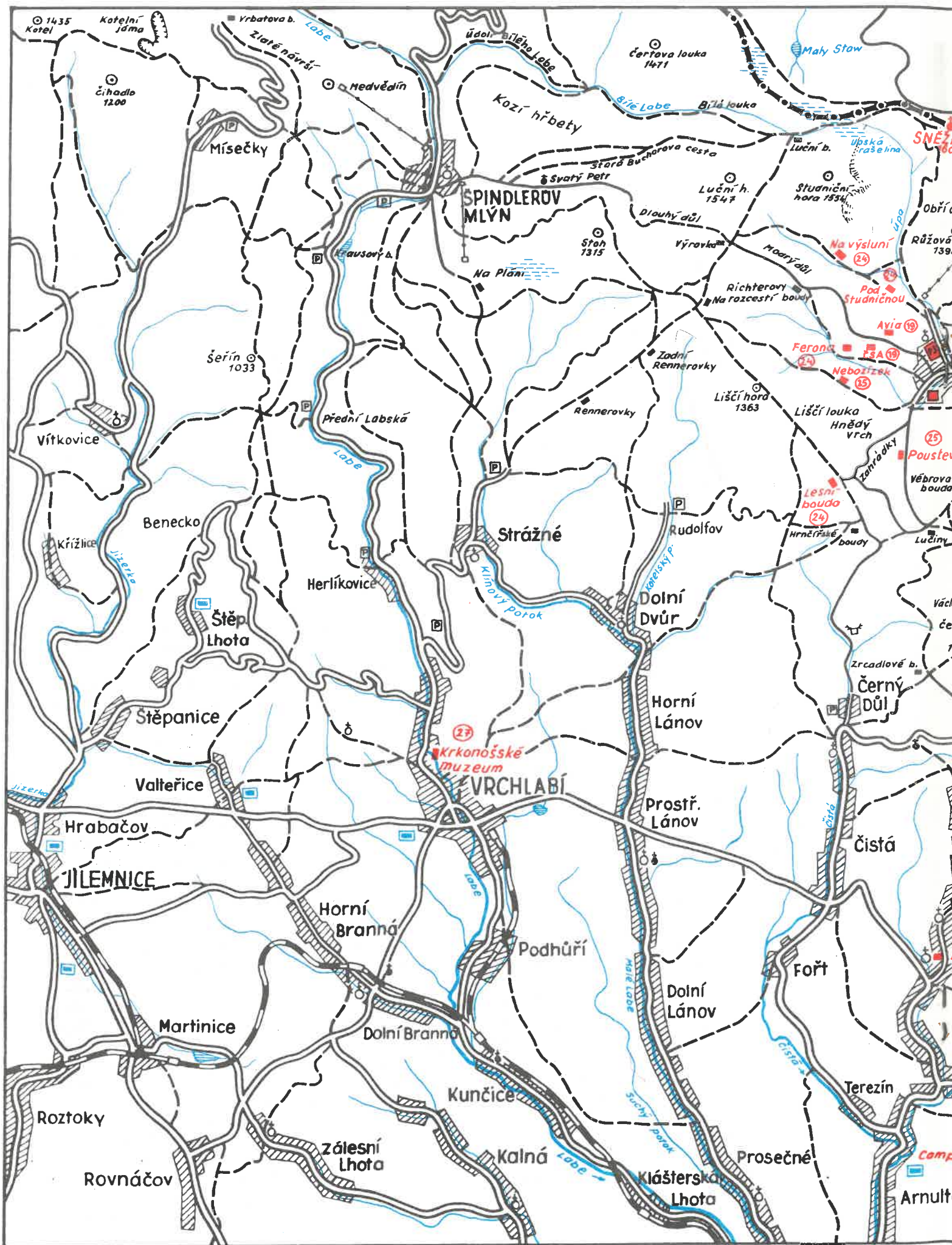
pískovce, dodatečně zasazený nahoře v pilíři na levé straně lodi. Vedle letopočtu 1552 je na kameni připomenut i Jiří (Georg) z Valdštejna. Podruhé je Valmadi připomínán při výměně starého trámového stropu za klenbový v roce 1610. Při

procházce kolem kostela si povšimněte krásných barokních a rokokových náhrobních kamenů, které byly po zrušení hřbitova zazděny do hřbitovní zdi. Součástí areálu je budova děkanství, která zaujme každého návštěvníka na první pohled bohatým zdobením fasády ornamentálním i figurálním sgrafitem. Ani se nechce věřit, že až do roku 1973 byla nejstarší a nejzdobnější část sgrafita překryta pozdějšími vrstvami omítky. Ke stavbě fary Valmadi přistoupil někdy po roce 1578, když i tady byl předchozí dům zničen velkým požárem města v roce 1550. Také fara byla později barokně přestavěna. Valmadiho rukopis je však stále více než zřejmý.

Za další Valmadiho práci se vrátíme přes náměstí ke gymnáziu a dál přes most k někdejšímu hřbitovnímu kostelu. Byl postaven Valmadim a později v roce 1689 se stal součástí barokní stavby františkánského klášterního kostela. Původní Valmadiho renesanční stavbu připomínají různé prvky, například v portálu hlavních dveří vytesaný letopočet 1598. Letopočet na dřevěných dveřích už připomíná přestavbu za Františkánů. Ze všech Valmadiho staveb je klášterní kostel nejprístupnější pro veřejnost. V jeho prostorách je každoročně od května do října otevřena Galerie antického umění - denně mimo pondělí od 9 do 12 a od 13 do 17 hodin. Vedle stále a známé expozice řecké a římské plastiky je tu k vidění sezonní výstava fotografií Jana Švába "Řecká krajina a antické památky", doplněná originály antické keramiky nalezené v moři. Ještě letos mohou zájemci a příznivci galerie nahlédnout do její 25 leté historie. Pro větší výpravy je připraven odborný výklad (kontaktní adresa - Galerie antického umění, P.O.BOX 6, 543 71 Hostinné, tel. (0438) 942 239).

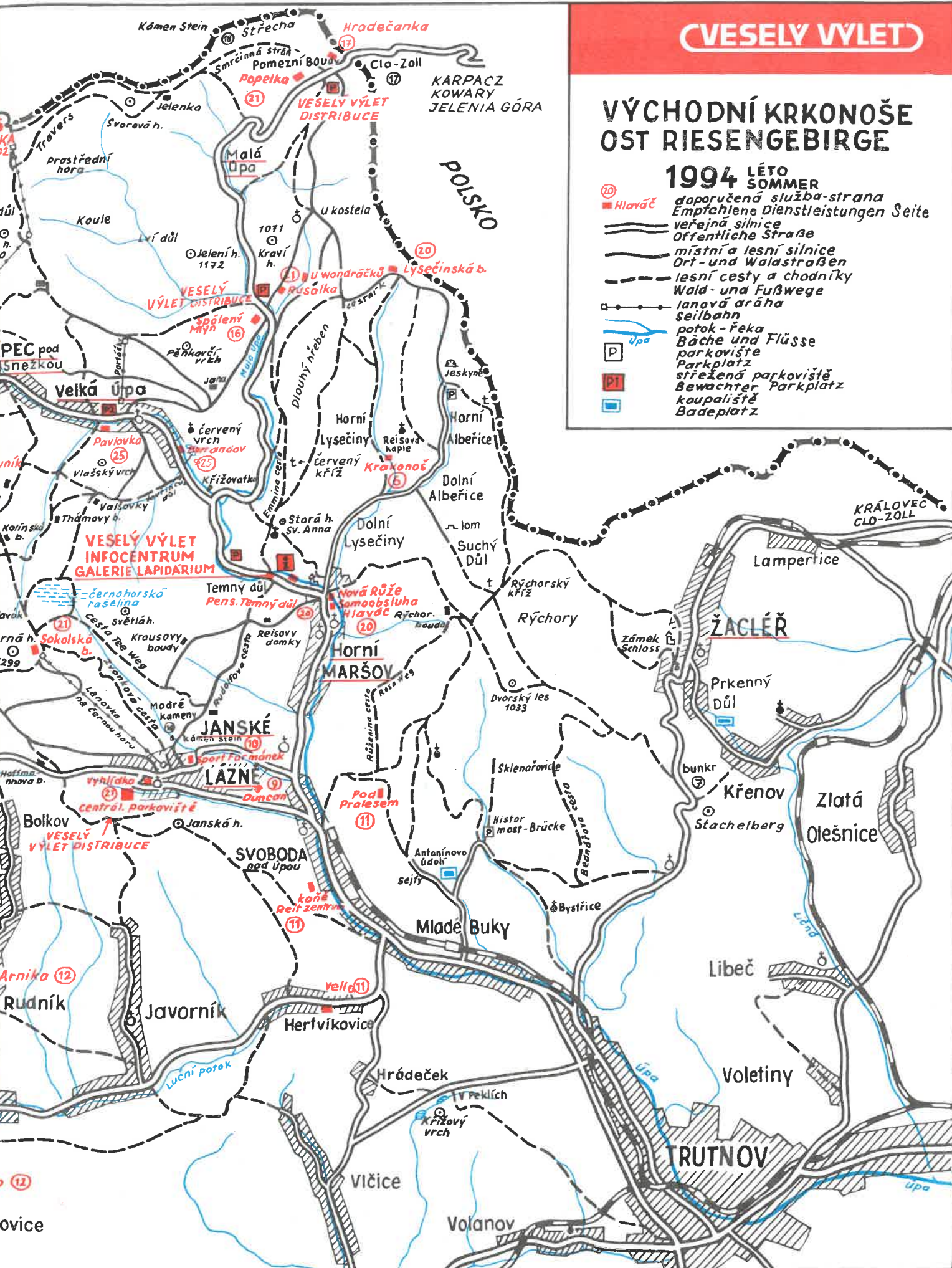
Ve městě Hostinném se zachovalo nejvíce starých památek z celého východokrkonoského regionu a jeho okolí. Spokojení hosté nemusejí z Hostinného hned odjíždět. Zbývá ještě zažít jeho atmosféru a třeba i něco nakoupit. Nejvíce obchodů je samozřejmě pod loubím náměstí a přilehlých ulic. Na kafe se dá zajít do RE baru ve Votočkově ulici, kde podávají dobré cappuccino. Hned naproti je lidová pivnice U Bicana se světlým i tmavým pivem. A na jídlo zve výborná Pizzerie v Revoluční ulici. Zde máme zkušenost se stabilní dobrou kvalitou jídla i obsluhy. Mimo neděle je otevřeno denně od 16 do 22 hodin, v pátek a v sobotu od 16 do jedné hodiny po půlnoci. Jednu věc se nám nakonec zjistit přece jen nepodařilo. Totiž, kam chodil na pivo italský stavitel Carolo Valmadi.

VÝCHODNÍ KRKONOŠE OST RIESENGBIRGE

1994 LÉTO SOMMER

- 20 Hlaváč**
 doporučená služba-strana
 Empfohlene Dienstleistungen Seite
 veřejná silnice
 Öffentliche Straße
 místní a lesní silnice
 Ort- und Waldstraßen
 lesní cesty a chodníky
 Wald- und Fußwege
 lanová dráha
 Seilbahn
 potok - řeka
 Bäche und Flüsse
 parkoviště
 Parkplatz
 strážná parkoviště
 Bewachter Parkplatz
 koupaliště
 Badeplatz

Pro svůj osobitý ráz má Malá Úpa zvláštní postavení mezi horskými obcemi. Můžeme pátrat proč tomu tak je. Jistě svou roli hraje odlehlost obce, už jízda úzkým lesnatým údolím podél horské říčky navodí zvláštní atmosféru. Dalším měřítkem je drsné klima, zvlášť patrné v Horní Malé Úpě, která stojí jakoby na kopci. Rozlehlost obce při malém počtu trvale žijících lidí na návštěvníka zapůsobí. Prvkem určujícím ráz obce jsou v neposlední řadě maloupské chalupy. S výjimkou velkých klasických pensionů na Pomezních Boudách a zvláštního pensionu Javor nad Spáleným Mlýnem jsou ostatní obydlí více méně ve stylu starých Krkonoš. A co víc, původních chalup je v Malé Úpě většina.

V roce 1983 jsem zahájil průzkum nejen maloupských chalup, který právě v letošním roce uzavíráme úplným stavebně historickým popisem všech východokrkonošských objektů. Během práce mě překvapilo zjištění, že šindelový seníkový vikýř, který jsem našel na chalupách a dobových fotografiích, se vyskytuje téměř výlučně v Malé Úpě. S výjimkou několika chalup v sousedních Horních Albeřicích a Lysečínách, není tento typ střešní konstrukce nikde jinde v Krkonoších ani v Čechách znám. Východokrkonošská obydlí byla do konce minulého století prostými zemědělskými chalupami, které si byly velmi podobné. Chalupy ve Velké Úpě, Pací, na Černé hoře, v Janských Lázních, Albeřicích, Lysečínách a Rýchorách měly v jednom ze dvou štítů velká vrata, kterými se na půdu vynášelo po můstku či žebříku seno. Jenom maloupsští horalé už dávno přišli na snadnější způsob ukládání sena na půdu. Uprostřed sedlové střechy a tedy i půdy stavěli, říkáme tomu, maloupský seníkový vikýř. Ve střeše směrem ke svahu postavili zvláštní stolici a z tehdy jediné střešní krytiny - dřevěného šindele, vytvarovali vikýř, pod který schovali dostatečně široká vrata. Teprve koncem 19. století dostaly chalupy i v jiných obcích dodatečně vestavěné seníkové vikýře. Nejprve úzké pouze na šíři vrat, později velké, zvětšující prostor půdy. Ale vždy se sedlovou střechou.

I v Malé Úpě byla později většina chalup opatřena velkým seníkovým vikýřem. Přesto se několik chalup se zvláštnou střechou maloupským seníkovým vikýřem zachovalo dodnes a můžeme je snadno vyhledat. Trochu se vytratila ladná křivka vikýřů, když šindel nahradily méně tvárný eternit nebo plech. Velmi pěknou chalupu se zmíněným vikýřem můžete uvidět těsně před příjezdem na Pomezní Boudy, když se u tabule "Horní Malá Úpa" podíváte doprava.

Další chalupa nejstaršího typu je přímo za obecním úřadem. Je jí sudovým plechem pokrytá střecha, i přes jisté provizorium nejlépe kopíruje starý vikýř. Jiné dvě krásné chalupy jsou u maloupského kostela. Přímo u hřbitovni zdi je dům čp. 71 a pod cestou klesající od kostela ke Spálenému Mlýnu je chalupa čp. 66. Celkem čtyři chalupy s maloupským vikýřem se zachovaly soustředěné kolem potoka pod pensionem U Wondráčků. Hezký výlet je i k nejvýše položené chalupě čp. 95 na Niklově Vrchu.

Kladu si základní otázku: Vznikl maloupský seníkový vikýř v Malé Úpě a nebo ho přinesli Sagasserové, Bruneckerové, Kirchschrägerové, Salwendrové, Trübenekerové a další zakladatelé Malé Úpy ze svých původních sídel? Odpověď musíme hledat nejspíš na střeších chalup v Jižním Tyrolsku.

Spálený Mlýn - Garni hotel

Malá Úpa má svou vstupní bránu - objekt Spálený Mlýn. Za posledních osm měsíců loňského roku postavila Stavební společnost 80 stavitelů Heteše první dům, který při vjezdu do Malé Úpy potkáte. Stojí téměř v místě proslulého Mohornova mlýna, který svým zánikem dal tomuto místu jméno. Mladí majitelé, Ilona a Martin Malý využili polohu a význam nového domu volbou širokého a kvalitního programu. V domě je Garni hotel, dvou a třílůžkové pokoje mají vlastní koupelnu, záchod s bidetem, satelitní televizi. Ubytování hosté nejčastěji požadují polopenzi, protože už dobře vědí, že večere je vskutku velkou večerí s předkrmem, hlavním jídlem a moučnickem. Mohou si dát klasická česká jídla, ale i pstruha či další speciality. Pro neubytované hosty je denně s výjimkou soboty otevřena malá restaurace. V létě při pěkném počasí je provoz rozšířen i na terasu. I při krátkém zastavení si rádi dáte zmrzlinový pohár, koláče nebo palačinky. Točené světlé i tmavé pivo je náchodský Primátor.

V malém obchodě nakoupíte základní potraviny, ovoce, suvenýry, mapy, pohlednice, filmy, součástí obchodu je i směnárna. Ke Spálenému Mlýnu patří i veřejné parkoviště pro 140 vozů. Parkoviště je v sezóně střeženo celých 24 hodin, hosté ubytovaní v hotelu Garni tu parkují zdarma. U obsluhy parkoviště získáte i základní informace. Součástí parkovací služby jsou veřejné záchody a telefonní automat na jehož číslo (0439) 962036 je možné i volat.

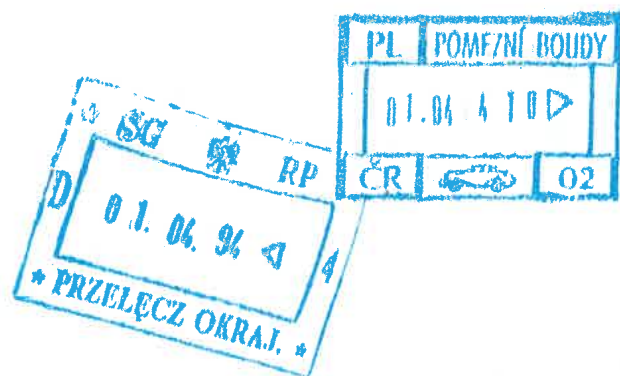
Jestliže se ubytujete v Garni hotelu, můžete využít i bazén a saunu v sousedním pensionu Honzíček nebo si vypůjčit horská kola. Na kolech je kam vyrazit, vždyť Spálený Mlýn je na křižovatce čtyř hlavních maloupských cest.

Spálený Mlýn - Garni hotel v Malé Úpě
 PSČ 542 27, majitel Martin Malý, tel. (0439) 96 6213,
 ubytování (20 lůžek) na pokojích s WC a koupelnou, sat.
 TV, stravování - snídaně či polopenze, restaurace, tera-
 sa, obchod, směnárna, informace, veřejné WC a telefon.
 Veřejné parkoviště - auto 30 Kč/den, 5 Kč/ hodinu, au-
 tobus 80 Kč/ den. Domluvíte se i německy.

1. dubna 1994 byl po dlouhých více než deseti letech otevřen hraniční přechod v Malé Úpě i pro osobní automobily. Jeho "dočasné" uzavření z politických důvodů se v nové době prodloužilo vzhledem k obavám o zhoršení životního prostředí v horském údolí v důsledku nárůstu automobilové dopravy. Proto je přechod i nadále neprůjezdný pro autobusy, nákladní vozy a všechna vozidla, která přepravují obchodní zboží. Přechod je otevřen 24 hodin, na zkušební dobu jednoho roku. Celní a hraniční policie upozorňuje řidiče na označení vozidla značkou CZ, platnost cestovního pasu a skutečnost, že polská strana může požadovat pojištění vozidla do zahraničí - zelenou kartu a nově i nejméně kilový hasicí přístroj.

Otevřením hraničního přechodu v Malé Úpě se podstatně zkracuje jízda do zajímavých míst na severní straně Krkonoš. Za návštěvu stojí nejen horská střediska, ale i historická města Jelenia a Kamienna Gora. Z české strany se hraniční přechod jmenuje Pomezí Boudy, z polské Przelecz Okraj.

Celní a finanční stanice byla na Pomezí Boudách otevřena 1.11.1841. Do té doby byla údajně v některé chalupě osady Smrčí. Zvýšený provoz na vybudované silnici z Malé Úpy do Kowar přinesl nejprve posunutí celnice a následně i stavbu nového domu přímo u zemské hranice. Dlouhé roubené stavení s valbovou střechou nechal postavit na svém pozemku majitel maršovského panství hrabě Berthold Aichelburg a C.K. celnímu a finančnímu úřadu dům pronajal. Do té doby byla celnice v nájmu u Antona Kirchschlagersa ve staré Pomezí boudě, která stála v místě dnešního parkoviště pod Hradečkou. Do nového domu se přestěhovala i pruská celnice, která byla až do 1. ledna 1854 ve vzdálených Kowarech. Společné celní úřady vydržely jen do roku 1866, kdy během prusko-rakouské války pruský výběrčí cla Rösler překvapivě utekl na českou stranu, a v chalupě Rudolfa Kleina přečkal do konce války. To se pruským úřadům nelíbilo a definitivně oba úřady oddělily. Pruská celnice se vrátila do Kowar. V roce 1913 nový majitel panství hrabě Czernin-Morzin prodal celnici státu. V roce 1924 byla celnice povýšena na vyšší úřad, protože 1. července byl přes hranici zahájen automobilový provoz. Tomu předcházela stavba nového německého celního úřadu, který byl otevřen 15.8.1923 a přesídlil opět z Kowar nahoru na Pomezí Boudy.

Nejtěžší a nejsmutnější byl pro celnici a celníky rok 1938. Zfanatizovaní sudetští Němci 20. září neodůvodněně napadli celní úřad a vypálili ho. Přitom zabili strážmistra Eduarda Šimana a další Čechy zajali. Stejně neodůvodněně bylo v roce 1945 odplatou za útok na celnici zastřeleno bez soudu 14 náhodně vybraných maloloupských starousedlíků včetně starosty Taslera. Teprve později po 2. světové válce byla celnice, nyní už na Československo-polské hranici, obnovena v dnešní podobě.

Pension Hradečanka

V zimě otevřený pension Hradečanka po rekonstrukci se stal nejlepším pensionem na Pomezí Boudách. Asi proto to byla právě Hradečanka, která hostila účastníky slavnostního zahájení provozu na hraničním přechodu pro vozidla. Bouda byla postavena v tradičním pojetí už v roce 1931. Zvalbenou střechou a dřevěným pláštěm spoluvytváří charakteristický ráz Pomezí Bud.

Pension Hradečanka poskytuje ubytování se stravováním. Pokoje jsou se dvěma, třemi a čtyřmi lůžky, každý pokoj má své vlastní sociální zařízení se sprchou. Hosté oceňují především vybavení pokojů, které jsou nezvykle velké a tím zbývá hodně volného prostoru třeba pro hry dětí. Pokoje jsou také zajímavě členěné, v celém domě vynikají četné užití dřevěné prvky. K vybavení pokojů patří i satelitní televize. V sousedním pensionu Družba je přístupná sauna s bazénem i pro zdejší hosty.

Pension Hradečanka je v centru Pomezí Bud, v nadmořské výšce 1050 metrů. Odtud vychází hlavní hřebenová cesta na Sněžku, vycházková cesta k maloloupskému kostelu (žlutá značka) nebo velké túry na severní, polskou stranu Krkonoš. Hraniční přechod je dvěstě metrů od boudy.

Jestliže se rozhodnete navštívit Pomezí Boudy až v zimě, věřte, že tu jsou dobré podmínky především pro výlety na běžkách. Nedaleko pensionu Hradečanka je také nový lyžařský vlek se sjezdovkou pro začátečníky.

Pension Hradečanka na Pomezí Boudách v Malé Úpě, (pošta 542 27), majitel Miroslav Kršňák, tel. (0439) 96 6225, fax 96 6340. Ubytování (39 lůžek) v pokojích se sprchou, WC, sat.TV, stravování - snídaně nebo polopenze, bar, parkování na střeženém parkovišti u objektu, možnost ubytování i s domácím zvířetem. Domluvíte se i německy.

Jak se žilo jen na tři světové strany

Byla doba, kdy se člověk stal podezřelým jen proto, že bydlel blízko státní hranice, třebaže to byla hranice stejné řízeného státu. Leda že by chtěl úzce spolupracovat se zarputilými ochránci nesmyslně uzavřené hranice. A to Josef Šilhánek nechtěl. Poprvé se dozvěděl, že je sledovaný, když ho přítel - znalec němčiny upozornil, že byl podezírán z posílání "šifrovaných" zpráv do Německa. Byl totiž požádán jistým náčelníkem o přeložení textu na pohlednici adresované právě Josefovi. "Šifru už máme téměř rozluštnou, jen tomu německému textu zcela nerozumíme": vysvětloval těžce náčelník. Tlumočník potom zase náčelníkovi těžce vysvětloval, že Josef se svým německým partnerem hraje pouze poštou šachy.

Roky byl Josef Šilhánek boudařem na Růžohorkách a jako nimrod hodně chodil do divokého lesa nad Lvím dolem. To je blízko k polské hranici. A co teprve, když se stal boudařem na Devětsilu, dnešní Pomezni boudě, sotva sto metrů od hranice. Najednou si uvědomil, že se na Malé Úpě žije jenom na tři světové strany, když mu na tu čtvrtou, do Polska, zaběhla postřelená liška. Vydal se za ní, ale brzy se vrátil. Pro jistotu pěkně pozadu, aby stopy ve sněhu vedly jenom tam, tam na sever. Za chvíli vypukl poplach - píšťalky, povely, světlice, plno lidí, jako kdyby byla válka.

Zato přišť už tolik štěstí neměl. Jeho dcera tak dlouho naléhala, až svolil. Půjdou pouštět draka. Větru je na Pomezni boudách dost. Jenže drak se nechtěl udržet ve vzduchu, byl špatně vyvážený. Josef to vyřešil tak, že sáhl do kapsy a na ocas draka přivázal svoje těžké klíče. A drak létal, a jak krásně. A pak uvázl na stromě v Polsku i se svazkem klíčů snad odevšeho v domě. A nastal problém. Na Pomezni boudách směli žít jen na tři strany a tohle byla zase ta čtvrtá. Nakonec se pro klíče vydal kuchař. Skutečně nechybělo mnoho a Josef Šilhánek by musel dlouho vařit sám. I proto byl jedním z nás, kdo po revoluci usiloval o otevření hranice. Nechyběl ani v roce 1990, kdy Václav Havel, už jako prezident, přijel osobně maloúpskou závoru zvednout. Od té doby se i na Malé Úpě žije na všechny čtyři světové strany.

Chceme vás pozvat na krátkou túru, kterou se nebojíme označit za maloúpskou parádu. Okruh zvládnete pohodlně za necelé tři hodiny. Vyjdete od Pomezni boudy po červeně značené cestě směrem k Jelence a Sněžce. Na začátku túry není nic zvláštního, ale rychle vystoupáte po zpevněné cestě mezi velké pláně již zalesněných lesních holin. V trávě uvidíte malé stromky, které ve zdejších drsných klimatických podmínkách bojují o svůj život. Vlastně nepřímo i o náš život, držme jim palce, aby uspěly. Počáteční stoupání se zmiňuje, až začne klesat k velkému manipulačnímu místu. Je odtud skvělý výhled dolů na osady Smrčí, Niklův Vrch, Rottrovy domky. Uprostřed sedí rozložitá Kraví hora. Po krátkém stoupání začnete klesat k Sovímu sedlu. Nechcete-li pokračovat k Jelence nebo dál ke Sněžce, zahněte na naší dnešní túře ještě před Sovím sedlem doprava k Tabuli, polsky Skalnému stolu. Zpět na Pomezni Boudy se totiž vrátíme po málo známé cestě přes Střechu neboli Kowarski Grzbiet. Modře značená turistická cesta jde po státní hranici a dlouhé roky byla z české strany uzavřená. Brzy vystoupáte k velmi zajímavému skalnímu útvaru Tabule. Už v 16. století bylo toto místo ustanoveno jako stěžejní bod hranice českého království a zároveň tří krkonošských panství - Chvojnického (Kynast) a Kowarského na Slezské straně a později maršovského na České straně. To stvrzovaly tři hraniční značky, vytesané do rostlé skály. Mezi spoustou pozdějších "turistických zpráv" vyrytých do měkké skály, najdete zbytek nejstaršího mezníku, který se ve východních Krkonoších zachoval na svém původním místě. Zeměměřiči vytesali v roce 1665 letopočet, iniciály C.L. a číslo hraničního bodu 56. Podle starých map tu byly ještě další dvě značky, z roku 1575 a rovněž z roku 1665. Ty se nedochovaly a z našeho posledního starého mezníku byla ulomena špice. Proto můžete vidět z letopočtu jen první dvě číslice a iniciály C.L. Mezník najdete snadno hned vedle vytesaného současného hraničního bodu ČS 23/1 P. Dál cesta vede pohodlně dva kilometry po hřebenu mezi vršy, brusinkami a borůvkám. Před náhlým klesáním je pěkný výhled do kraje. Na polské straně je dobře vidět velká vodní nádrž na řece Bobru a okolní vesnice. Pomezni Boudy jsou přímo pod vámi, dolů sejdete po hraniční cestě pohodlně za 15 minut.

Novou právní úpravou (str. 6) se pro cykloturisty otevřely i v Malé Úpě lesní svážnice. Zajímavé terény najdete na svazích Dlouhého hřebenu, který můžete po zajímavých cestách úplně objet. Když přijedete od maloúpského kostela na Cestník, dejte se rovně po nejširší nezačleně svážnici, která vás přivede až na Starou Horu nad Temným dolem. Ještě tento úsek konzultujte s mapou, nejlépe novou v měřítku 1:25 000. Zpět na Malou Úpu se vrátíte po Emmině cestě (zelená značka), aniž byste ztratili výrazné výšku. Právě legalizovaný průjezd Emmíny cesty je krásným zážitkem.

Méně náročná je trasa okolo Kraví hory, která jde po svážnicích přímo od kostela.

Zároveň vás musíme upozornit na velmi nebezpečný sjezd z Pomezni Bud ke kostelu po hlavní, červeně značené cestě. Pro velký spád a nepříznivé parametry místní komunikace musíte jet dolů skutečně velmi pomalu. U Dražkovické boudy došlo v loňské sezóně k několika vážným pádům, z nichž jeden skončil smrtí mladého cyklisty. Také kvůli nebezpečí pro cyklisty i chodce byla zcela uzavřena pro horská kola lesní silnička z Jelenky k Malé Úpě (žlutá značka).

Parkoviště a informační centrum na Pomezni boudách - dolní parkoviště je střeženo na Pomezni boudách 24 hodin denně, cena parkovného je 30 Kč/den. Obsluha parkoviště poskytuje i základní informace (tel. 96 6345). Horní parkoviště je v provozu přes den od 6 do 18 hodin, cena je 5 Kč/hodinu až do 30 Kč. V objektu obecního úřadu je otevřeno informační centrum v době 9 - 12 a 14 - 17 hodin, o víkendech 11 - 14 hodin. Je tu i prodej map, pohlednic, průvodců, suvenýrů a směnárna (tel. 96 6250).

Velká Pláň je prodloužené centrum Pece pod Sněžkou. Leží mezi údolím řeky stoupajícím do Obřího dolu a ke Sněžce a mezi Zeleným potokem, nad kterým je největší východokrkonoský lyžařský areál. Díky této poloze je Velká Pláň výhodným výchozím místem na túry do oblasti Sněžky, přes Výrovku na hřebeny a konečně i k lyžování na velkých sjezdovkách v Peci. S výjimkou urbanisticky nevhodného hotelu Horizont, vytvářejí Velkou Pláň harmonicky rozložené chalupy a pensiony. S dostatečnými odstupy, aby se vzájemně nerušily, působí dojmem dobře zastavěného sídla. Je zajímavé, že spodní část Velké Pláně byla teprve v roce 1821 přeměněna z lesa na louky. Při tehdy povinné robotě zdejší chalupníci vyklučili zbylý kus krkonosského pralesa plného mohutných buků, smrků a jedlí, nanosili humus a zaseli travu. Některí postavili novou hájovnu, která slouží dodnes. Prvním foťtem byl od roku 1824 Antonín Czepelka. Velká Pláň rozšířená tímto odlesněním poskytla dost místa nejen pro chalupy a pensiony, louky plné horského kvítí, jako je například endemická violka sudetská, ale i pro moderní lyžařský vlek se sjezdovkou vhodnou hlavně pro lyžaře začátečníky. Z široké nabídky ubytování v původních chalupách, pensionech a hotelech jsme pro vás dvě osvědčené služby vybrali. Oba pensiony najdete blízko sebe v horní části Velké Pláně.

Pension ČSA

Když se v roce 1914 rodina Bönschova rozhodla postavit na Velké Pláni první opravdový pension - rozlehlý a moderní - vybrala nejlepší místo. Stavělo se na zelené louce a pension pojmenovali Hubert. Tak bylo přerušeno zemědělské hospodaření na celé pláni. Jméno Hubert však v Peci už nikdo nepamatuje, protože téměř čtyřicet let je tento dům znám značkou ČSA - Československé aerolinie.

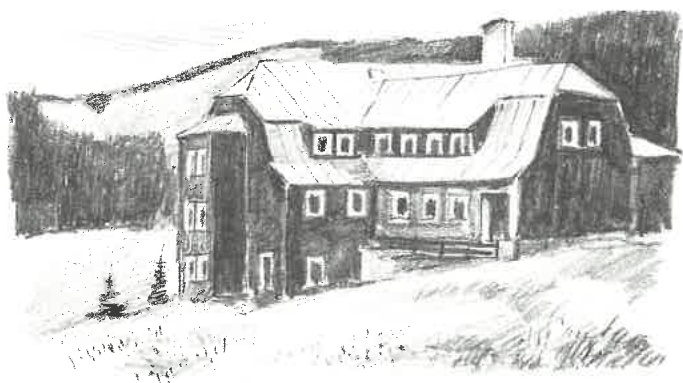
Před třemi lety byl pension ČSA úplně zrekonstruován a zmodernizován. A v prosinci 1993 ho převzali do pronájmu dosavadní správci Zdena a Ota Klementovi. Oba prožili celou rekonstrukci a o dům se pečlivě starají. Ubytování ve dvou, tří a čtyřlůžkových pokojích rodinného typu je standardní a všechny pokoje mají hygienický kout s teplou a studenou vodou. Z většiny pokojů je překrásný výhled do údolí a na protější stráně. Základem spokojenosti hostů je klasická česká kuchyně obohacená orientálními jidly. Ubytování hosté mají k dispozici dobře zásobený bar, útulnou klubovnu a sportovní místnost se stolním tenisem, kde se líbí hlavně dětem. V létě je oblíbené posezení u krbového ohniště. Kromě snadno přístupných horských túr pěších nebo lyžařských vybízí okolí pensionu ke krásným vycházkám. Přímo od domu se dá pohodlně dojít po lesní cestě až na Jelení louky. Výhodou pobytu na Aerolinkách je celoroční možnost příjezdu až k domu. Mimo zimní sezónu parkují hosté bezplatně u objektu.

Pension Avia

Rozhodnete-li se navštívit Pec pod Sněžkou a pobýt tu hezký čas, můžete si vybrat pension Avia, je na pěkném místě téměř u lesa nahoře na Velké Pláni. Snadno sem dojedete po silnici z níž se odbočuje k hotelu Horizont. Výhled na okolní kopce zaujme každého. Pension Avia byl postaven v roce 1931 a tudíž patří po architektonické stránce ke skupině domů, které jsou dostatečně velké pro naplnění nutných aktivit pensionu a přitom zůstávají v přijatelném, řekněme lidském měřítku vůči horám, ve kterých byly postaveny. Majitelem pensionu Avia je rodina Mrvíkova, která patří mezi mnohaleté pecké boudaře. Dobře znají výhody Velké Pláně, už dlouho hospodáří na sousedním pensionu Vysoká stráž. Vedením Avie byl pověřen mladý Michal. Zkušenosti nabyl také za dva roky praxe v rakouském hotelu. Má jasnou představu, jak pension povede. Nabízí ubytování ve dvou až pětিলůžkových pokojích s teplou vodou. Toalety a sprchy jsou zatím v poschodí. Pension poskytuje i stravování formou polo- nebo plné penze.

I pro neubytované hosty je v létě připraveno občerstvení na terase, kde vedle pohárů a pití můžete dostat i teplé moučníky, lehká jídla a v plné sezóně i oběd. Po celý rok je v přízemí pensionu otevřena vždy večer vinárna. U sousedního pensionu Vysoká stráž je nový tenisový kurt s moderním povrchem.

Pension Avia snadno poznáte podle znaku a jména domu ve štítě. A také podle krásného velkého bílého psa. Určitě se nemusíte bát, je to čistokrevný Samojed, pes sibiřských Eskymáků. Jeho hlavní vlastností je dobrosrdečnost, říká se mu také smějící se pes. V tom jsou si s Michalem podobní.

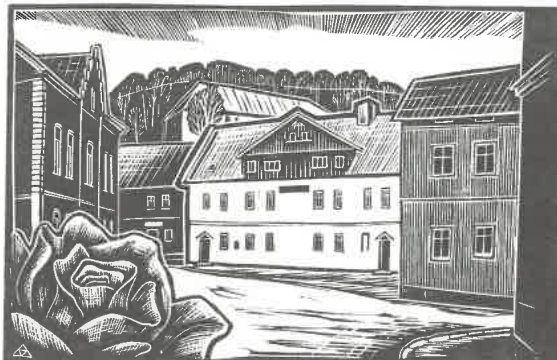
Pension ČSA v Peci pod Sněžkou PSČ 542 21, nájemce Zdena Klementová, tel., fax (0439) 96 22 28, ubytování (45 lůžek) s polo- i plnou penzí, vhodné pro lyžařské výcviky a školy v přírodě. K dispozici je bar, TV, lyžařský vlek, sportovní místnost. Parkování přímo u objektu. Otevřeno je stále, domluvíte se i anglicky a německy.

Pension Avia v Peci pod Sněžkou, PSČ 542 21, majitel Michal Mrvík, tel. (0439) 96 2253, fax 96 2188. Ubytování (46 lůžek) se stravováním. Pension je otevřen stále, vinárna denně od 20 hodin do noci, občerstvení na terase podle počasí a zájmu hostů. Bezplatné celoroční parkování přímo u pensionu. Domluvíte se i německy a anglicky.

Vybrané a doporučené služby vycházejí z názoru redakce Veselý výlet na vývoj zdejší turistiky. Naše kritéria pro jejich výběr a hodnocení provozovatelů jsou především serióznost a stálá kvalita služby, stav objektu a jeho soulad s horskou krajinou, určitá vyjimečnost v území. Jsme si vědomi, že výběrem služeb přebíráme i odpovědnost za jejich kvalitu a že ta je i známkou kvality našich novin. Proto se setkáváte v tomto vydání Veselého výletu s osvědčenými službami z předchozích vydání. Veselý výlet jsme mohli vydat především zásluhou zdejších měst a obcí a za podpory právě těch podnikatelů, kteří doporučované služby provozují. Těšíme se na vaši spokojenost a zároveň vás chceme požádat o naši podporu. Až je návštěvíte, zmiňte se, že jste se o nich dověděli právě v našich novinách. Děkuje.

Redakce.

Pension Nová růže v Horním Maršově

Nejserióznější ubytování v centru Maršova najdete v pensionu Nová růže v osmi dvoulůžkových pokojích se samostatným sociálním zařízením a záchodem. Součástí pensionu je vinárna otevřená denně i pro neubytované hosty od 12 do 14 a od 17 do 22 hodin. Podávají se obědy, večeře, minutky, speciality (i krkonošské). Posedět můžete i pod širým nebem na zahradní terase. Parkoviště je přímo před domem. Pro ubytované hosty je možné zajistit tenisový kurt, horské kolo, minigolfové hřiště, jízdu na koni, vyhlídkové lety nad horami nebo návštěvu různých kulturních zajímavostí v širokém okolí.

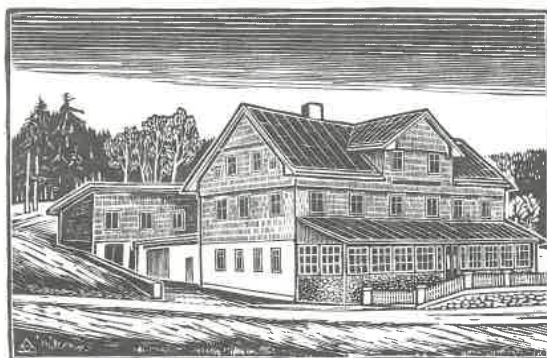
Pension Nová růže, Horní Maršov č.p.84 PSČ 542 26, majitel pan Radek Duch, tel. (0439) 948 294, domluvíte se i německy.

Pension Temný Důl

U hlavní silnice mezi Horním Maršovem, Pecí pod Sněžkou a Malou Úpou, jen několik kroků od galerie Veselý výlet poznáte nově opravený pension Temný Důl. Nabízí 26 lůžek k ubytování ve dvou, tří, čtyř a jednom šestilůžkovém pokoji. Všechny pokoje mají i hygienický kout s umyvadlem a teplou vodou. V přízemí je pohodlná jídelna, v pensionu vaří snídaně a večeře. Ve velké společenské místnosti je televize se sedmi programy. Pension Temný Důl je výhodným místem pro pobyt celých skupin, je tu fajn, když se sejde dobrá parta. V okolí pensionu jsou hezká místa pro výlety, třeba na Starou Horu (strana 5). Po celý rok můžete parkovat přímo u pensionu, je to výhodné i pro výjezdy do okolí. Pro letní sezonu je připraveno i posezení venku. Snadné a přehledné zastavení v odstavném pruhu umožní občerstvení i projíždějícím hostům.

Pension Temný Důl, Horní Maršov PSČ 542 26, majitel ing. Josef Jiránek, tel. (0439) 948 108, domluvíte se i německy.

Horský hotel Lysečinská bouda

Vysoko nad Lysečinským údolím v krásné přírodě stojí mezi horskými chalupami Lysečinská bouda. Ve dvou, tří a čtyřlůžkových pokojích se tu může ubytovat 42, s přistýlkami až 57 hostů. K Lysečinské boudě se projíždí od Horního Maršova celým údolím Dolních Lysečín, potom Dolními a Horními Albeřicemi, o jejichž zajímavostech jsme ve Veselém výletu už nejednou psali. U Vápenky je zákaz vjezdu, ale hosté Lysečinské boudy mohou vyjet v létě až na parkoviště přímo u hotelu, kde dostanou parkovací kartu. Nenechte se zmýlit, když pojedete kousek přímo po státní hranici. Lysečinská bouda stojí na oblíbené turistické trase, proto je dobré vědět, že ve stylové restauraci dostanete výborná jídla domácí české a myslivecké kuchyně. Restaurace a bar jsou otevřeny denně od 11 do 22 hodin.

Lysečinská bouda v Horních Lysečínách, Horní Maršov PSČ 542 26, správce Vladimír Šťastný, tel. (0439) 948 149, domluvíte se i německy.

Samoobsluha v Horním Maršově

Nejlépe zásobeným obchodem v našem kraji je samoobsluha pana Hlaváče na náměstí v Horním Maršově. Vedle širokého sortimentu potravin a nápojů zde můžete nakoupit i zboží z drogerie, ovoce a zeleniny. Celé léto je u obchodu v zahrádce otevřeno posezení pod slunečníky. Kromě zmrzliny si můžete dát kávu a vybrat si z rozšířeného sortimentu nealkoholických nápojů.

Obchod je v nově restaurovaném domě, od parkoviště u hlavní silnice je to přes most 30 metrů. Při velkém nákupu se zajiždí na náměstí autem přímo k obchodu. Otevřeno je denně od 6,30 do 12 a od 13 do 18 hodin, v sobotu od 6,30 do 13, v neděli od 8 do 12 hodin. Zahrádka se zmrzlinou je otevřena i o víkendech po celý den.

Samoobsluha Hlaváč, Horní Maršov, PSČ 542 26, majitel Milan Hlaváč, tel. (0439) 948 112.

Hotel Vyhlídka a restaurace Bella vista

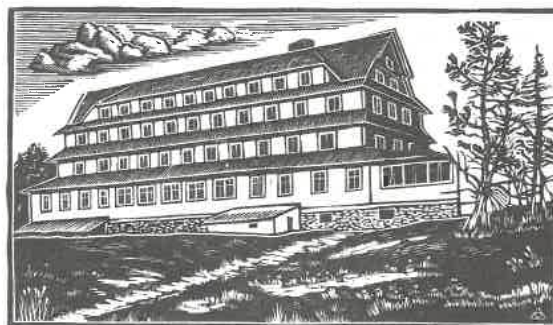
Jen 100 metrů od centrálního parkoviště najdete nejlepší janskolázeňský hotel. V krásném, důkladně opraveném a modernizovaném domě s výtahem, je ubytování ve dvoulůžkových pokojích a apartmá s velkoryse vybavenou koupelnou s vanou nebo sprchou, s toaletou i bidetem. Součástí pokojů s celkem 27 lůžky, které jsou zařízeny originálním nábytkem i ortopedickými matracemi v postelích, je i přímá telefonní linka, televize s 15ti programy. V hotelu jsou pokoje pro alergiky opatřené protialergickou úpravou nábytku, lůžkovin i podlahových krytin. Italská restaurace je otevřena denně od 11 do 23 hodin a nabízí vedle italských specialit i jídla české kuchyně. Parkování přímo před hotelem nebo na blízkém střeženém parkovišti.

Hotel Vyhlídka, Jánské Lázně PSČ 542 25, vedoucí Milan Kuna, tel. (0439) 94682, fax 94666, domluvíte se italsky a německy.

Sokolská bouda

V hezkém přírodním prostředí na dominantní Černé hoře snadno najdete tradiční horský hotel Sokolskou boudu. Vedle několika turistických cest z různých směrů se k boudě dostanete snadno kabinkovou lanovkou z Janských Lázní. Sokolská bouda nabízí ubytování turistického charakteru (celkem 140 lůžek). I pro neubytované hosty je denně od 7.30 do 19.30 otevřena restaurace, dále kavárna a v přízemí rychlé občerstvení ve snadno přístupné Udírně. Pod správou Sokolské boudy patří i nově rekonstruovaná bouda Vendlovka na Zrcadlových boudách. Oba objekty jsou pro svou polohu a vybavení vhodné pro školy v přírodě a lyžařské výcviky. K Sokolské boudě patří i koně. Můžete si vyjet kočárem od horní stanice lanovky k televiznímu vysílači. Dváte-li přednost vlastní síle, můžete si na Sokolské boudě zapůjčit horské kolo, okolní kopce vás důkladně prověř.

Sokolská bouda, Janské Lázně, PSČ 542 25, vedoucí ing. Zdeněk Hach, tel., fax (0439) 942 455, domluvíte se i německy.

Pension U Wondráčků

V malebném údolí Dolní Malé Úpy stojí mezi starými horskými chalupami pension U Wondráčků. Ze Spáleného Mlýna sem vede lesní silnička. V létě může osm vozů hostů parkovat přímo u pensionu. Pension U Wondráčků, známý svým domácím prostředím a pozorností majitelů, poskytuje ubytování (celkem 35 lůžek) turistického charakteru ve dvou, tří, čtyř a pětilůžkových pokojích s teplou vodou a se snídaní nebo polopenzí. Čtyřlůžkové pokoje jsou rozděleny do dvou místností, což ocení především rodiny s dětmi. Pro velké rodiny nebo party mají Wondráčkoví připraven jeden velký devítilůžkový pokoj. Kromě jídelny jsou hosté zvyklí posedět ve společenské místnosti s barem. U Wondráčků je skutečný klid, možnost vycházek a túr v okolí zajímavé Malé Úpy.

Pension U Wondráčků, Dolní Malá Úpa, čp. 107, PSČ 542 27, majitelé Hana a Zikmund Wondráčkoví, tel. (0439) 96 6322, domluvíte se i německy.

Pension a restaurace Rusalka

Klasický dřevěný pension Rusalka patří mezi nejzajímavější domy v Malé Úpě. Kromě harmonického výrazu a souladu s nejbližším okolím je dobře znám svou stálou kvalitou a rozsahem služeb. Poskytuje ubytování (celkem 45 lůžek) v převážně dvou- a třílůžkových pokojích. Restaurace je otevřena i pro neubytované hosty denně mimo úterý od 10 do 22 hodin, v neděli jen do 14. hodin. Jistě vás zaujme nejenom stilový interiér, klidné prostředí, ale i dobrá kuchyně. Specialitou jsou české buchty. Ubytování hosté si mohou vypůjčit horská kola a jiné sportovní potřeby. Letní parkoviště je přímo u pensionu, v zimě na 200 metrů vzdáleném střeženém centrálním parkovišti Spálený Mlýn.

Pension Rusalka, Malá Úpa, PSČ 542 27, majitel Zdeněk Mikeš, tel. (0439) 96 6311, fax 96 6370, domluvíte se německy a anglicky.

Pension a obchod Popelka

Původní horský pension Popelka poskytuje ubytování (20 lůžek) turistického charakteru se snídaní. Stojí u hlavní silnice na Pomezních Boudách hned vedle střeženého parkoviště. Ubytování hosté však mohou bezplatně parkovat přímo u pensionu. Nabídka služeb firmy Popelka se výrazně rozšířila, protože nově provozuje i Pomezní boudu - objekt s nejdelší hostinskou tradicí v Malé Úpě. Vedle restaurace najdete v Pomezní boudě ubytování v apartmá, ale i levnější, spíše turistického charakteru (celkem 50 lůžek). Přimo v Pomezní boudě je bufet rozšířený o prodej základních potravin.

Další služby vám nabízí malý obchůdek Popelka, který je otevřen denně od 9 do 18 hodin u autobusové zastávky.

Pension Popelka, Malá Úpa, PSČ 542 27, správce Luboš Mocí, tel., fax (0439) 96 63 85, domluvíte se i anglicky a německy.

Skutečnost, která je více než třicet let samozřejmostí, nemusí vyznít tak jednoznačně, když se na Krkonoše podíváme přísným pohledem zastánců výlučně přírodního prostředí v národních parcích. Jiný pohled může mít podnikatel, který se cítí omezován ochranou přírody, a přitom kolem sebe vidí tvrdé dopady civilizace na přírodu střední Evropy. Také návštěvník Krkonoš, když spatří lesy ztýrané imisemi, stovky lidí v nejceněnějších partiích hor, či vysoce urbanisovaná horská střediska, si položí zásadní otázku: jsou Krkonoše národním parkem oprávněně? My, kteří se přírodou, krajinou a kulturou Krkonoš zabýváme, jsme hluboce přesvědčení o opodstatněné existenci Krkonoš jako národního parku v České republice. Při spravedlivém pohledu na problémy Krkonošského národního parku je alespoň v současné převratné době nutné vymezit dva základní pojmy - přírodní a kulturní prostředí Krkonoš jako prvotní problém, a teprve potom Správu Krkonošského národního parku (KRNP) reprezentovanou jednotlivými pracovníky a jejich pohledem na ochranu přírody a krajiny Krkonoš.

Krkonošská příroda

V Krkonoších prokazatelně existují takové přírodní hodnoty, jež jsou minimálně v evropském pohledu vyjimečné. K ozřejmění takového tvrzení bude dobré připomenout některá základní ekologická pravidla. Každý kus přírody je součástí nějakého ekosystému. Ten je tvořen jednotlivými prvky a hlavně vztahy mezi těmito prvky. V Krkonoších je plošně nejrozšířenější ekosystém horského lesa. Některé jeho prvky můžete vyjmenovat sami - například smrk, jelen, liška, ... blecha v liščí kožešce, kamenitá půda, ale i převládající severozápadní vítr. Vztahy mezi jelenem a smrčkem, jelenem a liškou, liškou a blechou, půdou a smrčkem, smrčkem a větrem a tak dále, definují ekosystém horského lesa.

V Krkonoších je celá řada na sebe navazujících ekosystémů a vyjimečnost našich hor zařadily především poslední doby ledové. Díky jim jsou některé ekosystémy a jejich prvky (i vztahy) jedinečné. Pro jednoduchost jmenujme dva takové - ekosystém ledovcového karu a ekosystém vrchovištního rašeliniště. Když chci někomu ukázat Krkonoše jako národní park, projdeme spolu Obřím dolem k Luční boudě. Z turistické cesty je vidět vše důležité, nejsnadněji můžeme pozorovat květiny a tvary reliéfu. Hned dole, když opouštíme silnici, leží u cesty velké balvany, které sem přinesl ledovec. Také dolní stanice lanovky na Sněžku stojí na ledovcové moréně, tedy hromadě materiálu, který vypadl z tajícího ledovce. Po cestě dále dojdeme až k ekologickému muzeu. Připomínám, že je to již několik století, co krkonošský les přičiněním lidí zchudl o řadu výrazných prvků jako je buk, jedle, javor a na ně vázané květiny a zvířata. I proto není dnes ekosystém lesa tím, co hájí existenci národního parku v Krkonoších. Jednou z mála výrazných květin je ve smrkovém lese hořec tolitovitý. Rozkvétá v prvním srpnovém týdnu. V osadě Obří Důl je patrné, jak se i lidmi vytvořené prostředí může stát součástí vzácného ekosystému. V šestnáctém století vytvořené louky jsou plné vzácných květin, z nichž zvláště vyniká lilie zlatohlavá. Harmonický obraz dotváří několik starých chalup, které dokládají kulturní význam národního parku.

Od kapličky začíná cesta stoupat a brzy se otvírá pohled do významné botanické lokality - Čertovy zahrádky ve svahu Studniční hory. Zdejší ekosystém horské rokle je plný důkazného materiálu - rostou tu endemity jeřáb krkonošský, koníček jarní jako na jediném místě v Čechách, vzácný lomikámen vstřícnolistý a sedmdesát dalších druhů. Stejně zajímavou lokalitou je Rudná rokle, jejíž hlavní část poznáte podle staré vodárny pro boudy na Sněžce. Z četných horských rostlin můžete přímo u cesty poblíž Dixova křížku vidět modře kvetoucí kroupenáč vytrvalý. Po vystoupení serpentiny se otevře pohled do ledovcového karu Úpské jámy. Toto velkolepé dílo připomíná, že poslední doby ledové přinesly do Krkonoš řadu významných prvků. Kontinentální severský ledovec se rozšířil výrazně na jih a alpské zalednění naopak na sever. Tím byly Krkonoše obohaceny o organismy severské tundry i alpských luk. I samotné zalednění Krkonoš hory přemodelovalo a přispělo ke vzniku jedinečných ekosystémů se severskými i alpskými prvky. Ještě než dojdeme k bývalé Obří boudě, můžeme jeden alpský glaciální relikv, jak se památkám na doby ledové říká, spatřit. Kuklík horský tu žlutě kvete téměř celé léto. Na subalpínských loukách na hřebenu pod Sněžkou jsou k vidění další krkonošské vzácnosti - jestřábníky. Více než dvě desítky druhů jestřábníků jsou krkonošskými endemity, což znamená, že nerostou nikde jinde na světě, jen v Krkonoších. Kolem cesty však uvidíte nejspíš běžnější chlupatý a žlutý jestřábník alpský. Cestou k Luční boudě projdeme Úpské rašeliniště, kde Úpa pramení. Nejsnadněji poznáte výrazný prvek horských rašelinišť - suchopýr úzkolistý. Další výčet přírodních hodnot krkonošské přírody by mohl být dlouhý, přitom lidské poznání je z pohledu složitosti přírody jen na začátku cesty.

Kuklík horský

Lilie zlatohlavá

Hořec tolitovitý

Lidé ze Správy KRMAP

Je nutné přiznat, že si u některých místních obyvatel i návštěvníků Krkonoš Správa nevybudovala dobré jméno. Negativní postoj ke Správě nebyl způsoben jenom nepopulárností některých opatření ochrany přírody, ale více formou jejich prezentace a snad i názory některých pracovníků Správy. Není nutné stará fakta rozvádět, protože právě nyní očekáváme zvrát k lepšímu a náš optimismus není samoúčelný. V lednu tohoto roku se vyměnilo vedení Správy a především osobnost nového ředitele ing. Oldřicha Lábka dává naději na podstatnou reorganizaci Správy. Je podporován mladými odborníky z nichž jmenuji především Dr. Jiřího Flouska (ochrana přírody), ing. Jiřího Nováka (lesní hospodářství) a Dr. Jindřicha Sýkoru (státní správa). Druhou skutečností je spojení Správy KRMAP s krkonošskými lesními závody, čímž se lesníci stali ze zákona i ochránci přírody. Díky novému přístupu došlo konečně mezi Správou a krkonošskými městy a obcemi k dohodě o hranicích jednotlivých zón národního parku a také přesunu hlavních aktivit Správy do skutečně cenných částí přírody Krkonoš. A krásná příroda Krkonoš je prvotním důvodem existence Správy.

Správa Krkonošského národního parku nabízí

Správa Krkonošského národního parku (KRMAP) zajišťuje přímou ochranu přírody, údržbu horských cest a chodníků, dohled v terénu a nově i provoz lesního hospodářství. Vedle toho nabízí hostům ve svých zařízeních četné výstavy a expozice spojené s podáváním informací o provozu na horách a prodejem propagačních materiálů.

Informační středisko Správy KRMAP v Peci pod Sněžkou (tel.96 2213) je na hlavní ulici v krásném původním roubeném domě. Ještě zajímavější je interiér s exponáty z Krkonošského muzea. V přednáškové síni můžete vidět videoprogramy s tematikou ochrany přírody. Otevřeno je denně od 8 do 12 a od 13 do 15 hodin, v sobotu a v neděli jen do 10.hodin. Stejná informační střediska s podobným programem a otevírací dobou jsou také ve Špindlerově Mlýně (tel.0438-93228) a v Harrachově (tel. 0432-929249). **Ekologická expozice Obří důl - Poklad Krkonoš** (tel.96 2411) je jen sto metrů od cesty k dolní stanici lanovky na Sněžku na začátku Obřího dolu. Prohlídka zajímavého muzea netrvá déle než 30 minut. Získáte tu potřebné informace, zakoupíte mapy a propagační materiál. Otevřeno je denně mimo pondělí v čase 8-12, 13-15 hodin. **Malé informační místo je v Temném Dole** u bývalé regulace dopravy (tel.948 264). Spolu s informacemi, prodejem propagačního materiálu Správy KRMAP tu je i směnárna. Otevřeno je denně, v pondělí až čtvrtek od 8 do 17 hodin, v pátek od 8.30 do 18 hodin a o víkendu od 9 do 16 hodin.

Velmi doporučujeme navštívit stálou ekologickou expozici **Kámen a život** v prostorách **kláštera ve Vrchlabí** (tel. 0438-21011). Skupinové prohlídky s průvodcem tu jsou denně mimo pondělí od 8 do 18 hodin, ale poslední skupina zahajuje prohlídku nejpозději v 16 hodin (viz str.27). Vzhledem k vysoké návštěvnosti je vhodné zajistit telefonicky rezervaci prohlídky předem. V klášteře je také stálá výstava Betlémy, obrázky na skle, řezbářství a lidové tisky. Od července tu probíhá výstava Člověk a hory vyprávějící o působení lidí v Krkonoších od pradávna do počátku našeho století.

U hlavní silnice ve Vrchlabí do Špindlerova Mlýna stojí **tři historické domy**, které slouží také jako výstavní síň. Vedle informací a směnárny je tu stálá výstava Lidové umění a řemesla a Z letopisů krkonošské turistiky. Po celou letní sezónu je otevřena výstava **o ševcovství**. Otevřeno je denně mimo pondělí v čase 9-12, 13-16 hodin. Další část Krkonošského muzea je v **Jilemnici** - stálé expozice o pačátcích lyžování v Čechách, Metelkův pohyblivý betlém, galerie obrazů F.Kavána atd., v **Pasekách nad Jizerou** s expozicí krkonošské houslařské školy, tkalcovství, lidové výšivky a sezonní výstavou obrazů kaplí a poutních míst Krkonoš.

Krkonošský (německý) místopis

Při popisování túr, událostí i služeb pracujeme ve Veselém výletu i s podrobným místopisem východních Krkonoš. Nyní vycházíme z nové turistické mapy Krkonoše - východ v měřítku 1:25 000 na jejímž místopisu a především jeho korektuře pro II. opravené vydání jsme se podíleli. Všichni víme, že do roku 1945 byl východokrkonoský místopis téměř výhradně německý. Do redakce Veselého výletu dostáváme dopisy od Sudetských Němců s prosbou a doporučením uvádět v německé verzi našich novin staré německé místopisné názvy. Za dopisy a podněty děkujeme, ale místopisné názvy budeme i nadále z níže uvedených důvodů uvádět česky, jako dosud.

Většina německy mluvících hostů, tedy Němců, Rakušanů, Holanďanů, ale i Belgičanů a Dánů, staré německé názvy nezná. Uvedení německých jmen je pro ně zbytečné, protože je nenajdou v současných mapách, na turistických směrovkách a místních tabulích. Lidé jim většinou neporadí, starý místopis skoro nikdo nezná. Zkoušeli jsme uvádět v německé verzi Veselého výletu české nebo německé názvy v závorce. Z technických důvodů jsme od toho museli ustoupit. Při překladu do němčiny se text o celou čtvrtinu prodlužuje, sazba je z menšího písma při hustším řádkování. O správnosti českého místopisu v německých textech se přesvědčujeme denně v informačním centru Veselý výlet. Naše paní Věra Kalábová se narodila v tehdy německém hornickém městě Žacléři a perfektně zná Krkonoše. Často německy mluvícím hostům při popisování túry či žádané služby líčí místa a německy je pojmenuje. Hosté ji rozumí, ale neorientují se. Už nevědí, že například Gross Aupa je Velká Úpa, Kreuzschenke hostinec Na křižovatce, že Schwarzschatlagbaude je Černá bouda a Hoferbauden jsou dnešní Portášky. Věříme, že náš postup všichni pochopí.

Redakce.

Jestřábník alpský

Kropenáč vytrvalý

Suchopýr úzkolistý

VPŘÍRODĚ

Bouda Feron - Boženka

Uprostřed přírody, přitom jen patnáct minut chůze z centra Pece pod Sněžkou, najdete pravou krkonošskou boudu Boženku. Stojí na luční enklávě Chaloupky obklopené lesy. Nedaleké přírodní scenerie Vlhkého dolu, Jeleních luk a Richtrových bud zvyšují atraktivitu letního pobytu. V blízkém okolí boudy si zvláště děti přijdou na své. K boudě patří také koně, můžete si objednat vyjížďku do různých míst Pece a Velké Úpy.

Bouda Feron - Boženka poskytuje ubytování turistického charakteru s polou nebo plnou penzí. V boudě je 30 lůžek ve dvou až šestilůžkových pokojích s teplou vodou. Dobře tu vaří a leckdo ocení točené světlé i tmavé pivo Staroprarmen. K dispozici je i satelitní TV, video a večer je otevřen bar. V létě mohou ubytovaní hosté parkovat přímo u boudy, z Pece sem přes Velkou Pláň vede zpevněná cesta.

Bouda Feron - Boženka, Pec pod Sněžkou, PSČ 542 21, majitel Jan Lerch, tel. (0439) 96 2471, domluvíte se i německy.

Bouda Pod Studničnínou

Bouda Pod Studničnínou najdete samotnou na krásném místě na začátku Obřího dolu. Přitom je to sem ze středu Pece jen kousek. Od střeženého parkoviště u kapličky (P3) půjdete až na konec silnice, minete odbočku k lanovce na Sněžku, ekologické muzeum a hájovnu a po patnácti minutách jste na boudě Pod Studničnínou. Najdete tu nejen ubytování, ale i občerstvení při túře. Ubytování (celkem 36 lůžek) se stravováním je ve čtyřech pokojích se sprchou a WC, ostatní pokoje mají hygienické kouty. Podávají se speciality české kuchyně, občerstvit se mohou i neubytovaní hosté. Děti do osmi let mají slevu, při příjezdu lze dohodnout odvoz zavazadel. Ubytování hosté si mohou vypůjčit horská kola a je pro ně také zajištěna nabídka výletů do okolí, třeba do Adršpachu, ZOO Safari či do krásného Kuksu.

Bouda Pod Studničnínou v Peci pod Sněžkou, PSČ 542 21, správce Karel Koula, tel. (0439) 96 2267, domluvíte se i německy.

Lesní bouda je 1102 metrů nad mořem

Lesní bouda je tím pravým horským domem, založeným na hřebenech Krkonoš před více než třista lety. Dostanete se sem z Pece pod Sněžkou nebo z Černého Dolu. Jistě oceníte příjemné posezení na lavicích ve staré hospodě u kachlových kamen. Při pěkném počasí můžete posedět i u stolků před boudou. Vedle je i stojan na horská kola, na kterých se sem dostanete po zpevněných cestách.

Pro ubytování spíše turistického charakteru je k dispozici 45 lůžek včetně dvou devítilůžkových nocleháren vhodných pro party a společné akce. Od jara do podzimu nabízí Lesní bouda vhodné prostředí pro školy v přírodě a další ozdravné pobyty za výhodné ceny. Otevřeno je denně po celý rok. Je možné se dohodnout i na dovozu zavazadel, vyjimečně i osob.

Lesní bouda čp. 187, Černý Důl, PSČ 543 44, vedoucí František Koželuh, tel., fax (0439) 96 743, domluvíte se i částečně německy.

Horská bouda Na výsluní

Chcete-li strávit dovolenou v horách a k tomu ještě poznat pravou krkonošskou chalupu a zajímavé lidi, určitě se vypravte k Hynkovi Spurnému do Modrého dolu. Jeho dům stojí v přírodní rezervaci pod majestátnou Studničnínou horou. Modrý důl je nejenom proslulou botanickou lokalitou, ale především místem skutečného klidu a pohody. Bouda Na výsluní poskytuje jednoduché a užité ubytování se stravováním. V létě slouží i jako útulna pro krosnaře, tedy lidi, kteří putují po Krkonoších jen s batohem na zádech. Pro kolemjdoucí je Na výsluní zařízena veranda s rychlým občerstvením. Nejkratší cesta do Modrého dolu, trvající něco přes půl hodiny, vede přímo od parkoviště u kapličky (P3). Pro výlet je zajímavější cesta Obřím dolem s odbočkou přes most za Boudou v Obřím dole.

Horská bouda Na výsluní, Pec pod Sněžkou, PSČ 542 21, majitel Hynek Spurný, tel. (0439) 96 2226, domluvíte se i německy a anglicky.

V CENTRECH

Pension a restaurace Barrandov

Mezi nejlepší v horském městě Peci pod Sněžkou patří bezesporu služby Barrandova ve Velké Úpě. Nově opravený dům stojí u hlavní silnice a má parkoviště na vlastním pozemku přímo u pensionu. Pension Barrandov poskytuje ubytování ve dvou, tři a čtyřlůžkových pokojích z nichž jedna polovina má svou vlastní sprchu a druhá má hygienický kout s teplou vodou. Když se s přáteli rozhodujeme kam v Peci pod Sněžkou zajít na jídlo, většinou zvolíme restauraci Barrandov. Můžeme ji vřele doporučit. Výborná staročeská kuchyně, dobré ceny a klidné prostředí jsou hlavní výhodou Barrandova. V létě je otevřena i zahradní restaurace na břehu řeky Úpy. Pro neubytované hosty je restaurace otevřena denně od 11 do 22 hodin, v sobotu až od 17 hodin.

Pension Barrandov, Velká Úpa, PSČ 542 22, vedoucí Miroslav Brož, tel. (0439) 96 2325, domluvíte se i německy.

Pension Pavlovka

V centru Velké Úpy doporučujeme navštívit pension Pavlovka. Původní horský dům s moderní přístavbou v západním štítu stojí mírně ve stráni, od úpského náměstí je oddělen řekou. V létě zajiždí auta až k pensionu, kde se dá parkovat. V zimě kvůli sněhu musí auta zůstat na nedalekém parkovišti. Je dobré vědět, že Pavlovka je především rodinný podnik s klidným domácím prostředím. Nabízí ubytování (celkem 32 lůžek) ve dvou a čtyřlůžkových pokojích se snídaní nebo polopenzí. Snídaně se podává na způsob švédského stolu, večere jsou bohaté - polévka s hlavním jídlem a zákusky, či ovoce. V moderní přístavbě je prostorná společenská místnost s barem, satelitní TV i video. Při pěkném počasí je příjemné posezení pod slunečníky na zápraží s výhledem na stráně Velké Úpy. Lyžařský vlek je hned u pensionu.

Pension Pavlovka, Velká Úpa, PSČ 542 22, vedoucí Eva Paduchová, tel., fax (0439) 96 2335, tel. se záznam. 96 2005, domluvíte se i německy.

Hotel Nebozízek

Mezi nejlepší služby v Peci pod Sněžkou patří nabídka hotelu Nebozízek. Najdete tu hezké ubytování (celkem 33 lůžek) v pokojích s vanou, sprchou nebo umývadlem, společenskou místnost se satelitní televizí, hrami pro děti. V restauraci si vyberete z bohatého jídelníčku od specialit české kuchyně, přes biftek až po výborné zmrzlinové poháry.

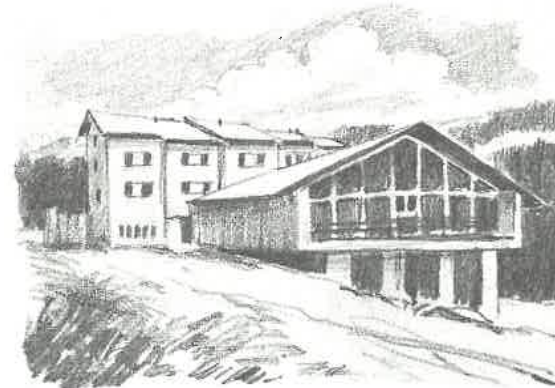
Novinkou je snídaňové bífé. Hosté sem přicházejí posedět odpoledne na terasu s deštníky nebo večer do skutečně příjemného prostředí restaurace. Je otevřeno denně mimo úterý od 11 do 14 a od 17 hodin do noci. Oblíbenost hotelu Nebozízek přináší i jeho poloha, protože stojí zároveň v centru města i trochu o samotě. Parkoviště je přímo u hotelu.

Hotel Nebozízek v Peci pod Sněžkou, PSČ 542 21, majitel ing. Miroslav Kopecký, tel., fax (0439) 96 2251, domluvíte se i německy a anglicky

Snack bar a bazén v boudě Poustevník

Moderní rekreační objekt Pražských pivovarů Poustevník leží nad parkovištěm Zelený Potok (P4), při cestě na Pražskou boudu a Lučiny. I neubytovaní hosté si mohou zaplavat v temperovaném bazénu nebo klidně posedět po túře ve snack baru. Výborně se zabavíte. Všichni tu můžete poobědvat, povečeřet nebo si jen chvíli odpočinout při lahodné sklenici točeného piva Staropramen či u sklenky vína. V letní sezoně (od 1.7.) je denně mimo úterý otevřen snack bar od 11 do 23 hodin, bazén s ohřevanou vodou od 11.30 do 15 a opět od 17.30 do 18.30 hodin.

Bouda Poustevník v Peci pod Sněžkou, PSČ 542 21, vedoucí Josef Bláha, tel. (0439) 96 2469, domluvíte se i německy.

Staropramen

Nazdar mládenci, pěkně vás tu vítám. Jak se vám daří, mně se daří dobře. Viděli jste film Malý Velký Muž? Jak tam za ním přišel Jack do nemocnice a řekl: "Zapněte to. Já vám povím, jak to bylo."

Těmito slovy, úsměvem a konvicí s čajem nás Bohdan Holomíček doma přivítal. Zapnul jsme diktafon a zeptali se, co vlastně dělal, než začal fotografovat.

"To šlo plynule. Na začátku jsem nevěděl, že se focení budu věnovat. Jsem z Mladých Buků a tam si pánové ukazovali foťáky, obrázky, jaký kdo dokázal vyfotit, kytičky nebo jízdní řád přes sklo a podobný ptákoviny, a já jsem na ně z dálky zbožně koukal, až mně jeden z nich nechal podívat do matnice a ten malej barevný obrázek, kterej jsem tam uviděl, mě zcela uchvátil. A pak, když mě poprvé fotili, bylo mi tak sedm, osm roků, šli jsme na výlet a dostal jsem malou fotečku, obtisk. U prvních impulsů byl taky asi pan učitel Ivan Hrabě, který fotil hodně a mě pak nechával na výletech nosit foťák. Jednou jsem doma ukradl peníze, 75 korun a od kluků jsem koupil Pionýra. Naši to zjistili, tenkrát to bylo dost peněz, a já dostal vejpřask a musel jsem ho jít vrátit a peníze přinést domů. Naši pak nějak usoudili, že mi foťák koupí k ježíšku. Tatínek šel do drogerie, a tam mu dali tuhleto Směnu a ještě asi deset filmů. Ty věci strašně pěkně vonějí tím materiálem, jak je všechno zabalené v papírkách, no a tak jsem ještě ten večer fotil a od té doby v podstatě fotografoju. Myslím, že furt stejně, akorát že víc. Přitom, když jsem začínal, všechno jsem se naučil sám, kupoval si brožurčky a když jsem šel do učení, tak tam fungovaly fotokroužky, ale bez vedoucího, akorát jsme měli k dispozici fotokomoru. Exponovat jsem se naučil už doma, neměl jsem zvětšovač, dělal jsem si obtisky tak, že jsem v komůrce pod schodama zabalil lampičku do krepáku a otevřel dveře, vystrčil destičku ven a zase zavřel, no, byla to sranda. Myslím, že jsem se vším poctivě prokousal, jak jsem běhal po kopcích a fotil kytičky a kopce kolem. Naštěstí jsem taky fotografoval doma. To je takový to nenápadný, každému mladému to říkám, ať začíná doma fotit svou rodinu, protože to má největší smysl, historie rodiny a domácnosti, ty věci se absolutně nikdy nevrátí a dnes člověk vidí, jak je to vzácný, i když jenom pro tebe. Ale ono to má význam i nadčasový, třeba jak tatínek pase krávu nebo jede na mopedu.

Oženil jsem se a po návratu z vojny, kde se fotit nedalo, jsem nastoupil do elektrárny. Ve fotokroužku byla silná parta a tam to vypuklo, opět se mluvilo o foťácích, o filmech, o vývojkách a nosily se ukazovat fotky. Fotil jsem víc a víc, pak jsem si vypůjčil zrcadlovku, začal vyhledávat soutěže, posílat obrázky na výstavy. Někdy mi nepřijali nic, jindy jednu fotku. A pak už jsem se do to ponořil a začal fotit po hospodách a na ulici."

Dělal jsi někdy krajiny nebo něco podobného?

"Krajina mě taky zajímala, ale vždycky taková ta dramatická nebo zátiší, ale vyložené jako dramatický celky. Musely mít atmosféru."

Na tvých záběrech jsou ale především lidé.

"Krajinu fotím furt, teď co stavím dům, tam to mám padesát metrů na vrchol horizontu a tam vidím celej ten fantastický kotel, každej večer nádherně odhalený."

Představil jsem si tě, jak vezeš kolečko a na krku ti visí Pentax.

"Ne, ten leží připravený, protože když se najednou objeví rogalo nebo letadlo, když jde babka do kostela nebo na hřbitov, tak se s ní dám do řeči a vyfotím si ji. Stavbu taky беру spíš jako cestu a ne jako cíl. Je mi líto, když vidím lidi kolem, vrhnou se na stavbu a nedělají nic jiného. Já mezitím jezdím fotit divadla, chodím na koncerty, když se o něčem doslechnu, tak jedu kamkoliv. Stojí to samozřejmě spoustu peněz, energie a času, takže dům roste pomalu, ale kdybych na stavbě trávil víc času, začal bych ztrácet kontakty. To je podobný, když jseš běžec nebo plavec, tak musíš taky pořád trénovat."

Stydíš se někdy předstupovat před lidi a fotit je?

"No, jistě. Já jsem hodně plachý, to jen vypadá, že ne. Ale jakmile dostanu úkol, hodně jsem fotil kamarádům na svatbách, tak to ze mě spadne a nakonec je člověk takovej dvorní šašek. Já nemám rád ukradeny obrázky, kdy tajně něco vyfotíš a utečeš. Musíš být ve styku, ozvláštnit obrázky tím, že je k něčemu dovedeš, že navodíš atmosféru, prostě musíš komunikovat s tím, co děláš. Pak je to z těch obrázků vidět."

Za ta léta musíš znát spoustou lidí.

"No, všechny ještě vyfocený nemám. Víš co, ono to trochu taky souvisí s tím, že je nutný občas ten obrázek někomu dát a tím to jde do nekonečna. To je strašně důležitý, protože ta fotografie se ti krásně odmění a já bych ještě furt nechtěl znesvětit ty konečný záležitosti, protože to je v podstatě dar, který jsem dostal od přírody a nesmím ho znepůsobit."

Věřím, že se mi vrací víc. Peníze, když po nich nepůjdeš, tak přijdou nějak samy. Když je člověku nejhůř, tak ono se to vždycky nějak zařídí, třeba přijde honorář. Třeba."

(Poznámka: Text je zkrácený. Celý rozhovor si můžete přečíst u nás v galerii v Temném Dole, kde si prohlédnete i několik fotografií a pohlednic.

Bohdan Holomíček se narodil 14. 8. 1943 v Sienkiwiczowke na Ukrajině. Vyrůstal v Mladých Bukách, bydlí v Janských Lázních. Jako samouk si vytvořil osobitý styl, jeho fotografie mají originální a nezaměnitelný rukopis. Vystavuje od r. 1969 a je jedním z našich nejuznávanějších současných fotografů.

ASI 1979 PEČKA

PAU DĚLAU PASE KOZČICKU

Psát o Hořicích v Podkrkonoší jako o "městu kamenné krásy" se stalo už jaksí módou. Nicméně, má to své dobré důvody.

Když se vrátíme hluboko do minulosti, až do druhohor, uvidíme, že tomu, aby se jednou Hořice mohly chlubit kamennou krásou, chtěla sama příroda. Zanechala totiž ve svazích nedalekých Chlumů vynikající stavební i tvořivý materiál - pískovec - který nám slouží dodnes. Jeho vlastnosti jsou sice proměnlivé, ale i to sehrálo příznivou roli v historii jeho použití. Pokud v době neolitu (4500 - 2500 let př.n.l.) sloužil k drčení obilí v osadách, jimiž bylo tehdy hustě poseto i Hořicko, najdeme později pískovec i v opevněních proti nepřátelům (hradiště u Ostroměře), nebo ve sklepeních panských sídel. Později, zejména pak v baroku, se pískovce na Hořicku i v celém okolí chopili umělci i lidové tvůrce a dali mu podobu, jež osvědčuje jeho vynikající vlastnosti, totiž tvárnost a odolnost. Co platí o pískovci jako o nerostu obecně, platí o hořickém zvlášť. Proto se s ním můžeme setkat nejen tam, kde se zároveň těží (dnes v lokalitě Podhorní Újezd), ale i na většině významných míst naší vlasti, například v Praze chrámu sv. Vít, Staroměstské radnici, Karlově mostě.

Hořice v Podkrkonoší mají dobré dopravní spojení. Úspu na přímé trase dálkových autobusových linek z Prahy do Pece pod Sněžkou, takže krátkou, 20-30 minutovou přepravu v Hořicích můžete využít k úvodnímu seznámení s kamennými výtvy přímo v centru města, na náměstí, a za dalšími se do Hořic vypravit zvlášť - rozhodně to stojí za to. Začneme s prohlídkou města. Bylo už ve 12. století známým místem na obchodní stezce vedoucí na sever. V té době náměstí Jiřího z Poděbrad změnilo několikrát v historii požary. Dnes v jeho jižní části stojí novogotická radnice postavená v roce 1872 s práním z roku 1736, který sem byl přenesen. Na opačném konci náměstí je dům významného

českého lékaře MUDr. Jana Levity (jeho busta je dílem hořické sochařky M. Vágnerové-Kulhánkové). Kašna s alegorií čtyř ročních období od J. Kalfuse je uprostřed, vlevo pak hořické městské muzeum. Pokud z horního cípu náměstí odbočíme vpravo, upoutá nás nejprve zámek se slunečními hodinami a zbytky tvrze ze 14. století. O 300 metrů dále na východ pak budova zemědělské školy se sochami J. Bílka. Odtud, nebo od restaurace Doubravka, se můžeme vydat na jednu z hořických dominant, památný vrch Gothard (352 m n.m.). Zde, na jeho úbočí a dole ve Smetanových sadech je soustředěno nejvíce kamenných soch a ostatních památek města. Gothardský areál zdobí monumentální hřbitovní portál, postavený v letech 1892 - 1907 učiteli a žáky hořické sochařsko-kamenické školy podle návrhu architektů B. Moravce a A. Cechnera. Centrální socha Anděla míru je dílem M. Černila, postranní Smrt a Vzkříšení od Q. Kociána. Pověra říká, že levým vchodem není radno na hřbitov vstupovat, prý to přináší neštěstí. Kromě obou částí hřbitova, světytné pozorhodné galerie sochařského umění, vás zaujmou i další sochy a objekty. Ty moderněji pojeté na svahu Gothardu jsou dílem účastníků mezinárodních sochařských sympozií - letošní 10. ročník bude tradičně v létě v lomu sv. Josefa na protilehlém vrchu, nedaleko od jiné dominanty Hořic, Masarykovy Věže samostatnosti s památkem obětím světových válek.

O proměnách kamene pod zručnými rukama slavných sochařů Jana Štursy, Ladislava Šalouna, Františka Bílka a mnoha dalších svědčí jejich díla v Galerii plastik na úbočí Gothardu, ve Smetanových sadech poblíž hořické sokolovny i v okolí sochařsko-kamenické školy na nejrušnější Husově třídě. Většina z nich je přímo přístupná i pro cyklisty. Podrobnější informace získáte v městském muzeu na náměstí, v jehož okolí je stále otevřeno několik restaurací i směnárna, nebo v informačním středisku Koridoru cestovního ruchu, které se letos právě otvírá.

POZVÁNÍ

V tomto čísle Veselého Výletu Vás chceme upozornit na některé zajímavosti, ke kterým se během vašeho pobytu v Krkonoších můžete snadno dostat. O všech jsme již informovali v minulých číslech, takže nyní jen stručně: V podhůří Krkonoš zhruba na jihozápad od Trutnova mezi Dvorem Králové a Jaroměří se rozkládá jedinečná barokní památka. Bývalý hospital v Kuksu s kostelem Nejsvětější Trojice, barokní lékárnou a klášterem založil v 17. století František Antonín Špork. Ten povolal k výzdobě terasy před láznemi Matyáše B. Brauna. Dílo tohoto barokního umělce a jeho sochařské dílny patří k tomu nejcennějšímu, co se v Kuksu zachovalo. Nenechte si ujít ani soubor Braunových soch v přírodě zvané Betty Bettem podle ústředních reliéfních plastik vytesaných ve skalních stěnách. Od Kuksu je vzdálen asi 4 km. Vnitřní prostory hospitalu jsou otevřeny denně mimo pondělí.

Adršpašsko-teplické skály jsou významnou přírodní rezervací, která je součástí Broumovské vrchoviny. Z Trutnova dojedete do Adršpachu autem za půl hodiny. Prohlídku můžete absolvovat s průvodcem nebo sami. Nejvyšší pískovcové věže v Čechách, vodopád, projížďka loďkou po kouzelném jezeře ve Skalním městě patří již dvě století mezi největší přírodní atrakce kraje. Druhou část oblasti - Teplické skály - tvoří mohutný kaňon Skalního potoka. Je zde zachováno společenství vzácných vlhkomilných rostlin s rašeliníky, silný dojem ve Vás zanechají obrovité Chrámové stěny a skalní kaňon Sibir.

Pojedete-li od Trutnova směrem na Hradec Králové, dostanete se do Jaroměře. Asi jeden kilometr za Jaroměří stojí **pevnost Josefov**. Pevnost vznikla na popud Marie Terezie na obranu před pruskou expanzí a ve své době patřila k vrcholům pevnostního stavitelství. Největší atrakcí pevnosti jsou podzemní chodby ve vnějším obranném pásmu. Prohlídková část podzemních chodeb je otevřena od května do září denně mimo pondělí v době 9-12 a 13-16.30, v dubnu a v říjnu pouze o víkendech. Skupinovou prohlídku můžete po včasném objednání uskutečnit i v zimě. Veškeré informace podají v Městském muzeu v Jaroměři, tel. (0442) 2731.

Do muzea míří i naše poslední pozvánka. **Ekologická expozice Kámen a život** v Krkonošském muzeu ve Vrchlabí není v žádném případě pouhou klasickou sbírkou vycpanin a fotografií. Moderními audiovizuálními prostředky seznamuje návštěvníka nejen s přírodou Krkonoš, ale především vysvětluje složité přírodní vazby a zákonitosti hor. Expozice Kámen a život je otevřena denně mimo pondělí, od 8.00 do 18.00. Skupinové prohlídky s průvodcem trvají asi hodinu.

Informační centrum Veselý výlet jsme nově otevřeli v Temném Dole přímo u hlavní silnice z Horního Maršova do Pece a Malé Úpy. Máme otevřeno denně od 8.30 do 18.00 hodin, v hlavní sezoně až do 19.30. Zavřeno je v listopadu a v dubnu. Rádi vám poskytneme základní informace o Krkonoších, možnostech při jejich poznávání, poradíme vám při výběru ubytování, doporučíme trasy výletů a upozorníme vás na aktuality z východní části Krkonoš.

Informační centrum je spojeno s galerií. Vedle uměleckých předmětů (viz. str.3) si u nás můžete koupit turistické průvodce, mapy, pohlednice, publikace o Krkonoších ap. Součástí informačního centra je i směnárna. Zaparkujete přímo před domem. Ve Veselém výletu vám poradí paní Věra Kalábová, slečna Monika T. Hoferová nebo Martina Němcová. Všechny hovoří dobře německy.

INFORMAČNÍ CENTRUM VESELÝ VÝLET v Temném Dole v Horním Maršově

GALERIE - SMĚNÁRNA
denně 8.30 - 18.00 (19.30)
telefon (0439) 948 298

Telefonování: východní Krkonoše jsou v trutnovském telefonním obvodu s volacím znakem 0439, ze zahraničí 0042439, při telefonování z Pece pod Sněžkou a Malé Úpy mimo tyto obce je nutné před volaným číslem vytočit ještě číslo 9. Veřejné telefonní automaty jsou v Horním Maršově u autobusové zastávky, v Janských Lázních na náměstí, ve Svobodě nad Úpou na náměstí, v Dolním Maršově u Rýchorky, v Peci pod Sněžkou u pošty. Veřejné telefony jsou také na stanovištích veřejných parkovišť ve Velké Úpě, v Peci a na Malé Úpě. Telefonní služba je na poštách v těchto časech: Horní Maršov (948 148) pondělí - pátek 7.30 - 12.00, 13.00 - 15.30 v sobotu 8.00 - 9.00, v Janských Lázních (942 012) po-pá 8.00-12.00, 13.00-15.30, so 8.00-9.00, v Peci pod Sněžkou (96 2283) po-pá 7.00-12.00, 13.00-15.30, so 9.00-10.00, ve Velké Úpě (962 310) po-pá 7.00-12.00, 13.00-15.00, so 8.00-9.00, v Malé Úpě (96 6219) po-pá 7.00-12.00, 13.00-15.00, so 8.30-9.30.

Hasiči: stálá služba Trutnov 150.

Městské a obecní úřady: Horní Maršov 948 156, Janské Lázně 942 101, Pec pod Sněžkou 96 2215, Malá Úpa 96 6357, Žacléř 95 301 (nové 878510), úřední hodiny jsou vždy v úterý 8.00-12.00, 12.30-17.00 hodin.

Správa Krkonošského národního parku (str.22): středisko Pec pod Sněžkou 96 2213, po-pá 8.00-12.00, 13.00-15.00, so, ne 8.00-10.00, muzeum v Obřím dole 96 2411, otevřeno denně mimo pondělí, út-ne 8.00-12.00, 13.00-15.00, informace a směnárna Temný Důl 948 264, denně po-čt 8.00-17.00, pá 8.30-18.00, so, ne 9.00-16.00.

Lesní hospodářství Horní Maršov (v areálu pily) 948 161, 162, polesí - Latovo údolí 948 110, Černá hora 942 120, Rýchory 947 152, Pec pod Sněžkou 96 2214, Malá Úpa 96 6293, Žacléř 95 459.

RESTAURANT ORT

7AX9 - Cupal

☎ (0439) 96 2010

96 2165

Pec pod Sněžkou

členům 10% sleva

Parkoviště: Střežená parkoviště ve Velké Úpě (P2 - tel. 96 2156), v Peci u kapličky (P3 - 96 2157) a Zelený Potok (P4 - 96 2158), v Malé Úpě ve Spáleném Mlýně (96 6213), na Pomezních Boudách (96 6345), v Janských Lázních u lanovky (946 24). S výjimkou P4 je všude v létě nepřetržitý provoz.

Zdravotnictví: rychlá záchranná služba Trutnov tel. 155, pro východní Krkonoše je pohotovostní služba v Horním Maršově (948 144), pohotovost Trutnov (5111), lékařské a zubní ordinace jsou v Peci pod Sněžkou (96 2444), v Horním Maršově (948 144), v Janských Lázních (942 344), ve Svobodě nad Úpou (942 444), v Dolním Maršově (942 044), lékárna je v Horním Maršově otevřena po-pá 7.55-12.15, 13.15-16.00, v úterý do 17.00, (948 121).

Horská služba: letní stálá pohotovost je ve Špindlerově Mlýně (0438) 934 39.

Policie: stálá pohotovost Trutnov 158, služba v Peci pod Sněžkou 96 2333, pohraniční policie v Horním Maršově 948 133, obecní policie v Janských Lázních 94613, v Peci pod Sněžkou 96 2166.

**RADIO
ČERNÁ
HORA
105,3 FM**

**„KDYŽ VESELÝ VÝLET,
TAK S RADIEM
ČERNÁ HORA !”**

VYSÍLÁ
24 HODIN DENNĚ
TEL. (0439) 79 313

Bohoslužby: Horní Maršov - neděle 10.45, pátek 18.00, Janské Lázně - neděle 9.30, úterý a čtvrtek 16.30, Velká Úpa - neděle 10.45, čtvrtek 15.00, Malá Úpa - podle zájmu a ohlášení, Svoboda nad Úpou - neděle 8.00, pondělí, středa, pátek 17.00, Žacléř - neděle 9.15, pondělí 15.00.

Meteorologická stanice v Peci pod Sněžkou 962 403.

Benzinová pumpa ve Svobodě nad Úpou je otevřena v létě denně od 6.00 do 20.00 hodin, tel. 942 265.

Autoopravna: Svoboda nad Úpou - Hlávka (942 587), denně 7.00-17.00.

Hraniční přechody: Malá Úpa 96 6250 - i pro vozidla nepřetržitý provoz, stejně jako přechody v Královci u Žacléře a v Harrachově.

Autobusy: předprodej místenek (pouze z výchozí stanice) a informace ČSAD v Peci pod Sněžkou 96 2480 (denně 8-15 hod.).